

Priezračná, čistá studnička MÁRIA JANČOVÁ Bolo včasné ráno, keď do nášho dvora vošiel slepý žobrák s chlapcom, ktorý ho viedol za ruku. Chlapec mal deravý klobúčik, spod neho mu vykúkali žlté vlasy.

„Starý otec, tuto si sadnite, tu je teplý kameň!“ narádzal chla-

pec starého žobráka. I ten sa mi páčil. Šedivé vlasy sa mu vlnili až na krk a nevidomé oči, belasé ako nebo, hľadeli tak nezvyčajne do neurčita.

Len čo začal spievať ťahavú pesničku, mať im obom vyniesla po hrnčeku mlieka a kuse chleba. No žobrák napred dospieval pesničku a potom sa poďakoval za seba i za chlapca. Mať mu dala ešte do meštek šesták a potom sa za nimi dívala, až kým nevyšli zo dvora.

Keď mať obriadila kravu, vzali sme tľky a pobrali sme sa do poľa tľcť hrudy.

Išli sme popri potôčiku. Potôčik veselo žblnkotal pomedzi žlté záružlie, že i nám bolo veselo. Zo záružlia sem-tam presvitali nezábudky a milo sa dívali na nás.

Kým sme vyšli do vršku, bola som už veľmi smädná.

„Poď, ukážem ti tú studničku, z ktorej nám mať nosila vodu, keď bola cholera!“

Mať zabočila pod medzu, kde úzkym žliabkom vytekala z priesračnej, čistej studničky tichým zurkotom pramenistá voda.

Mať stúlila k sebe ruky a dala sa mi z nej napiť.

Taká bola svieža a tak príjemne voňala materinými dlaňami!

Sadli sme si pod medzu, mať vyňala z košíka chlieb a v porcelánovej šáločke tvaroh umiesený so soľou a maslom. A kým sme si zajedli, rozprávala:

„Tvoja stará mať bola veľmi dobrá. Nikdy nepustila žobráka s prázdnyimi rukami, čo by mu bola poslednú štipku múky vymietla zo súsoka. Radšej stom daj, ako od jedného pýtaj! Také bolo jej príslovie a aj sa ho do smrti

držala. Ani so susedami sa nikdy nevadila a bývalo nás päť rodín v jednom dvore. Mlčané podeješ, kde chceš, vravievala a radšej odišla odtiaľ, kde sa vadili. A bola veľmi spravodlivá, ani cudziu triesočku by vo dvore nebola zdvihla. Keď nám najstaršia dievka umrela na suchoty, do roka za ňou plakala a vždy spomínala, čo jej raz na jarmoku vyviedla.“

„A čo jej vyviedla?“ zvedavo som sa spýtala mamy.

„Raz boli na jarmoku pokúpiť všeličo, lebo sme už dorastali a bolo sa treba pekne obliekať. Keď sa už vracali domov, v polceste si sadli oddýchnuť ako teraz my. Prezerali si tovar, čo nakúpili: stužky do vlasov, čipky na lajblíky, korálky na hrdlo. Iba keď tu tá dievka vytiahne spoza lajblíka voňavý oštiepok. Aha, mamó, čo som ukradla bačovi. Mal ich plné dva košíky!“

Nešťastné dieťa, čo si to spravila? zaplakala mať nad ňou.

Keď som bola veľmi hladná, a tak mi išla naň chuť! A videla som, že sme všetky peniaze už pomínali! A schuti zahryzla do oštiepka a núkala aj mater.

Ale stará mať, čo aká bola hladná, oštiepka sa ani nedotkla. Veru nie.“

„A stará mať kedy umrela?“

„To si ešte nebola na svete, ale tvoj brat už hej. Bývali sme vtedy v mlyne, keď doletela jedna zo sestier: Hybaj chytró domov, mať nám umiera! Ja som chytró zakrútila chlapca do vankúša a bežala som s ním k materi. Už boli všetci zidení okolo postele, iba na mňa čakali.“

Stará mať sa pekne na nás pozrela a povedala:

Tak, deti moje, mne už prišiel čas sa s vami rozlúčiť. Pekne sa tu opatrujte. Ty — obrátila sa k najstaršiemu bratovi — buď dobrý na otca, keď teraz ostane sám. A vy — obrátila sa

k dievkam — rúče sa znášajte, nezávidte si jedna druhej! Potom ma zavolala k sebe, chlapiatko pohladila po čielku, a povedala mi: A ty všetku robotu nechaj tak, len si dieťa opatri. A zavše ho povaruj, lebo seno sa na hrabliach suší a dieťa na rukách rastie!

Potom nás poprosila, aby sme ju nechali chvíľu samu, že si chce v tichosti pospať.

Odišli sme do zadnej izby, a mne to nedalo pokoja. O chvíľu som sa vrátila, ale ona už nevedela o sebe. A aj tak umrela. Tak pekne vyzerala, ako keby iba spala. Sestry sa na mňa hnevali, že som ich nezavolala a že len sama som pri nej bola...

No a už som ti všetko o nej porozprávala!“ vstávala mať zo zeme a ukladala veci do košíka. „Poďme chytró hrudy tľcť, lebo samy sa nám nepotlčú!“

Ešte raz sme sa napili vody zo starej materinej studničky a potom som už bežala hore chodníkom a umieňovala som si, že sa chcem celkom ponášať na starú mať. A že ani ja nepustím žobráka zo dvora s prázdnyimi rukami a že sa ani s kamarátkami nebudem vadiť, iba keby nebodaj chceli niekomu ublížiť.

Pieseň o Slovensku

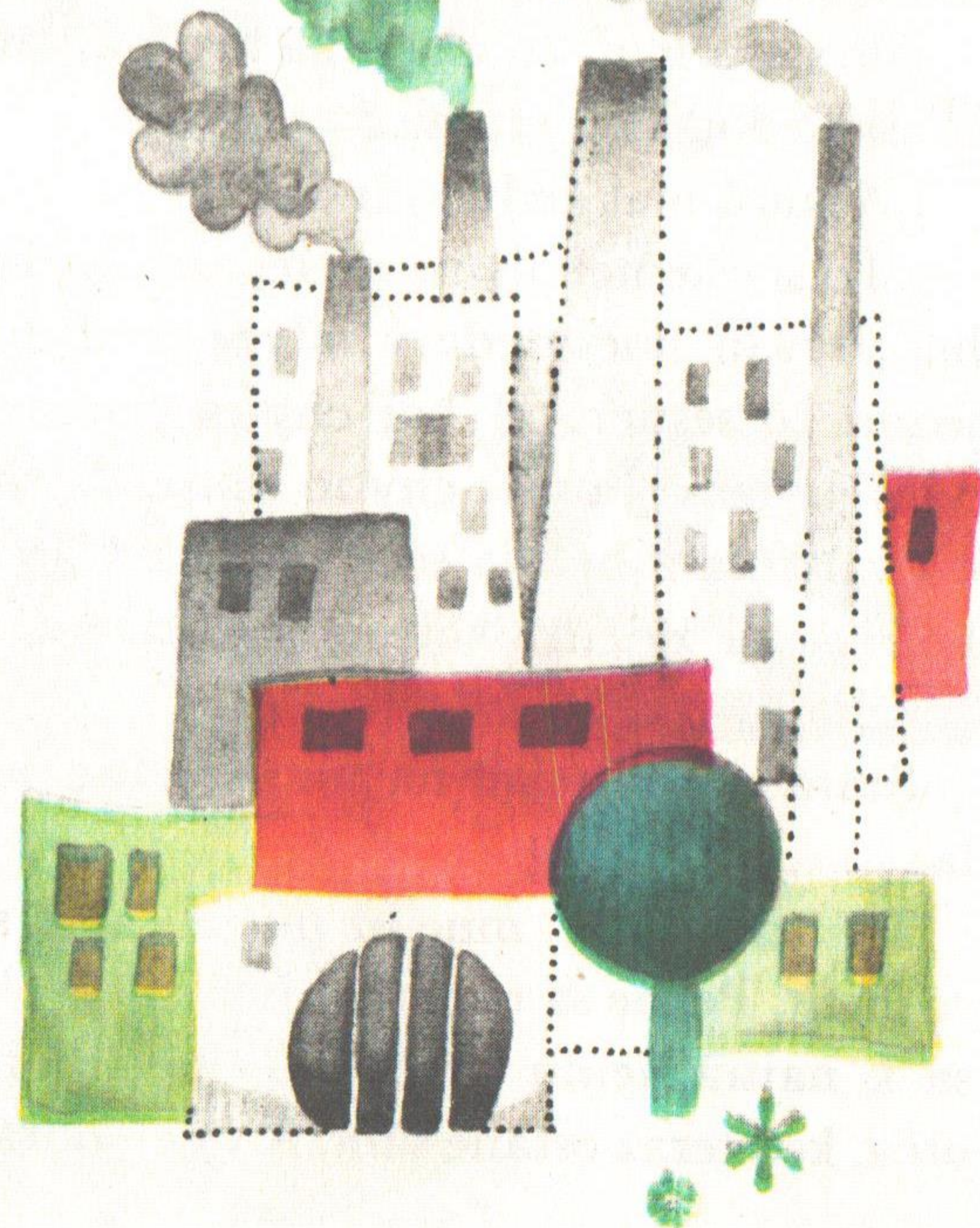
PAVOL KOYŠ

*Slovensko moje,
v tvojej tvári horí čepel valaštičky Jánošíkovej,
blčia uhlíky sladkých slov Ludovíta Štúra,
vozvysok zurčí pieseň Hviezdoslavova.
Slovensko, zo súhvezdí povstaleckých vatier
vytrysklo dávno vyveštené šťastie,
obnažila sa tvoja česť.
Bezbrehí bezzemkovia, železiari, drevorubači, pltníci
z lásky a nenávisti kuli zbrane.
Vydýchli hory tisícročný hnev, dorazili plte.
Slovensko robotnícke, kremenné a strmé
v jeseni krvavej a krutej, v mrazení smrti na Prašivej
prestrielalo sa k svojej jari,
do ktorej kvitla ruská reč.*

*Ladové slnko tatranských štítov
vypaľuje do oblohy salvy
mieru.*

*Slovensko, riava štedrých pšeníc,
z lešenia Februára dvíha murivo budúcnosti,
tvrdohlavo rozbíja atómové jadrá.*

(Úryvok)

Veľký biely oblak na kraji cesty

ONDREJ SLIACKY

To bolo tak, že prišiel k nám jeden pán. Ale ja neviem, aký to bol pán, lebo naši ma vystrčili z obývačky. Vlastne vystrčila ma len mama, lebo otcovi je to fuk, kde som. A aj tak si už vypil, a keď si otec vypije, tak mu je všetko fuk. Vtedy sa ani neprezuje, len by v tých veľkých topánčiskách tancoval. A ja som vtedy veľmi rád, lebo otec sa smeje a žmurká, tak ste ešte žmurkať nevideli, aj keď strýko vraví, že už jedného videl. Ale strýkovi netreba veriť, lebo strýko je darmošlap a gadžo. Mama ho pre tie menčes-tráky, čo stále nosí, nemôže ani cítiť. Keď si ich raz kúpil otec, tak ich vyhodila cez balkón. A to bolo strašne smiešne, lebo otec a ja sme bežali z ôsmeho poschodia dolu, ale pán Karka chcel vedieť, prečo tak dupoceme, keď to ľuďom ide na nervy, a kým sme mu to vysvetlili, tak tie nohavice tam už neboli. Otec bol potom celý večer smutný a nepovedal ani slova.

Ale vtedy, keď k nám mal prísť ten pán, vtedy si už otec pohvizdoval. A ešte skôr ako ten pán zazvonil, chcel s mamou tancovať. Ale mama sa mu vytrhla z rúk, a tak povedal, že on nijakú starú chajdu nepotrebuje, že je mu dobre i bez nej, že on nič nepotrebuje a že si bude radšej hvízdať, lebo sa dosť narobotuje cez týždeň. A v sobotu si dá s Pištom, to je ten môj strýko darmošlap a gadžo, mariáš, a v nedeľu pôjde s chlapcom, to ako so mnou, medzi ľudí, veď ho, ako je týždeň dlhý, nestačím ani vyvenčiť. A kto si chce zhrňať staré barabizne, nech si zhrňa, ale nech neťahá do toho jeho.

A potom v tých veľkých topánčiskách tancoval po novom kovrale a mama od zlosti plakala. A otec potom ešte povedal, že on nebude každý piatok o štvrtej odchádzať kamsi do hajlochu a v nedeľu o štvrtej z hajlochu domov a tak stále a donekonečna. Že by si on

rád v piatok zašiel aj inam, hoci k čertu-diablu, len nie stále na to isté miesto. Lebo aj inde je svet, a on nie je pajác na klúčik, aby celý život chodil iba jedným smerom.

A potom znova začal mamu ťahať do tanca, ale mama povedala, že už je všetko vybavené a že o chvíľu príde ten pán s papiermi. A keď ten pán prišiel, tak sa naňho usmievala, a keď sa chcel vyzuť, tak mu to nedovolila. A potom šla s ním do obývačky a otec v tých topánčiskách pobral sa za nimi.

V telke celý ten čas dávali Laurela s Hardym, a tak mi bolo jedno, po čo ten pán k nám prišiel. Ale dlho u nás nebol, a keď odchádzal, tak mu mama ďakovala. Otec sa vtedy mračil, ale mama mu priniesla fľašku vína, a tak sa znova začal usmievať. A vravel pre mňa za mňa, keď chceš, tak si maj, ja ťa, dievča, rád, a keď za tým tak bažíš, dobre, budem chodiť do toho hajlochu, len škoda, že je to

takto. Ale mama povedala, že môže pokojne spať, že je to normálne a že to chcel i on.

Strašne som bol zvedavý, kto je to on, ale mama sa na mňa obrýkla, že mám zas trojku z počtov, tak aby som sa mazal učiť. Ona si potom zobrala môj starý zošit a začala kresliť, kam dá tú skriňu zo slovenskej izby, a tak som už vedel, že ten hajloch kúpila. Ale vlastne

nekúpila. Povedala to strýkovi Štefanovi v sobotu, keď nás ta viezol, lebo otec si ráno vypil, a tak nemohol šoférovať. A strýko Štefan zas povedal mame, že vie v tom chodiť, ale ja neviem, čo tým myslel. A mama si to nevyšimovala, iba hovorila strýkovi Štefanovi, aké sme mali šťastie, takto lacno prísť k veľkému domu a ešte väčšej záhrade. Veď ju uvidí, aká je obrovská. Je v nej dvadsať, len si predstav, dvadsať čerešní, zo osem orechov, ale nie tých so škrupinou ako skala, sú to papierky. A z tých čerešní bude každý rok najmenej päťtisíc korún, priamo tam majú výkupňu, a nebudeme musieť ani pohnúť prstom. Hodíme to na krk dajakkej starej babe a pôjdeme s ňou napoly... A to nie je všetko. Sú tam slivky, broskyne, hrušky, jablone. Tiesú síce už staré, ale vytne-me ich a zoženieme si nejaké extra. Ty by si sa, Štefan, tiež mohol po niečom poobzerať, keď chodíš po svete s tým autom. A bolo by dobre, keby si na jeseň povymieňal aj škridlu, lebo Imro, to je môj otec, by celkom isto capol na zem. A keď už tu budeš, mohol by si natrieť obloky aj dvere.

Strýko Štefan na to nepovedal nič a veľa nevravel ani potom, keď sme toho hajlochu konečne prišli. A ja som sa mu čudoval, lebo tá chalupa, čo už bude naša, bola naozaj krásna. Celá bola modrá a pri oblokoch a dverách mala krásne červené ornamenty. Mama bola celá preč, keď ju zazrela, a hneď sa ponáhľala dovnútra. Šli sme aj my, ale ja som sprvoti nič nevidel, lebo dnu bolo šero, a potom som uvidel jedného starkého, ako sedel na lavici a škrabal zemiaky. Keď sme vošli, veľmi sa nás zľakol, ale keď mu mama povedala, že je všetko v poriadku, prestal sa nás báť. A mamu volal

milostpani, ale mama ho nepočúvala, čo jej vravel, lebo otvárala obloky a dvierka na kredenci a skriniach a pozerala, čo je vo vnútri. A ten starký sa preto vôbec nehneval, len povedal, že sa zaraz presťahuje dozadu do dvora, kde mával kedysi varštat, a keby milostpani neohrdla, tu sú, prosím pekne, keksíky. A hrozne sa mu triasli ruky a nemohol si ani zapáliť cigaretu, a tak mu ju zapálil strýko Štefan zapalovačom.

Ale to už bolo vonku. Mama vtedy ukazovala otcovi dvor, lebo ona tu už bola, a otec nie. Ale ja som s nimi po tom dvore nechodil. Ja som stál pri strýkovi Štefanovi a pri tom starkom s trasúcimi sa rukami. A tak som počul, ako sa ho strýko spýtal, prečo s tým súhlasil, že je to do neba volajúca zlodejina. A ten starký sa vtedy veľmi zľakol a urobil pst!, aby to nepočula mama. A vravel, že to všetko zariadil jeho syn, a potom nám strašne dlho o ňom rozprával, aký je to múdry človek a že často hovorí aj v televízii. A že sa to nestalo proti jeho vôli a že je veľmi rád, že ho bude mať kto doopatrovať. Lebo by si radšej prehodil žinku cez tamten konár, ako by mal ísť do starobinca. Preto aj papiere sa spísali tak, že keď ho milostpani doopatrúje, tak toto všetko bude jej. Nato si strýko Štefan odpľul a povedal tomu starkému, že s tým nemal súhlasiť a že ten jeho múdry syn je oplán na pohľadanie, keď si vlastného otca predal ako vreco cibule.

A ten starký sa vtedy hrozne rozhneval a že si on vyprosí, aby strýko Štefan urážal jeho syna, a potom sa len odrazu rozplakal a vôbec nemohol prestať. A keď konečne prestal, tak povedal strýkovi Štefanovi, že takého dobrého človeka, ako je on, už dávno nestretol a že hádam svet nie je taký skazený, keď ešte chodia po ňom ľudia, čo sa zastanú starého človeka. Ale že svet majú obkrútený takí, ako je jeho syn, a že sa proti tomu nedá nič robiť. Ibaže by človek zobral sekeru a to imelo, čo ten svet obtáča, by vyťal, ale akože možno zdvihnúť sekeru na vlastného syna. A potom sa ten starký hneď začal sťahovať do toho svojho varštatu a my so strýkom Štefanom sme mu

pomáhali. Vlastne všetko sme nosili my, on si niesol iba taký maličký obraz, na ktorom sedelo dievča a prútom šibalo po tráve a páslo kravy. A keď ten obraz chcel zvesiť strýko Štefan, tak starký povedal, že to radšej on, aby

sa, nedajbože, dačo nestalo, lebo to jediné, čo mu zostalo po dcére, čo už nežije. Umrela veľmi dávno, ešte pred ženou, a veľmi krásne maľovala. V škole dostala aj diplom, ale ten sa kdesi zapatrošil, niet ho. A v živote chcel len raz zomrieť, keď prišiel telegram, že ju na brigáde prešlo nákladné auto. A vtedy aj ošedivel, vychudol na kosť a kožu. A tie noci, čo sa predíval do povaly, tie nežičí nikomu na svete, to veru nie. A jeho žena to už vôbec nevydržala, utrápila sa na smrť.

A tak mu po oboch zostal iba tento obrázok, tak nech sa strýko Štefan nehnevá, ale on ho nevolal strýko Štefan, ale vážený pán. A to bolo smiešne do popuku, keď niekto môjho strýka, darmošlapa a gadža, čo podľa mamy robí iba hanbu svojmu bratovi, volá váženým pánom. Nech sa teda vážený pán nehnevá, ale že si ten obrázok do varštatu odnesie sám.

A strýkovi Štefanovi to s tým varštatom vôbec nešlo do hlavy. Nevie, prečo, lebo je to úplne jasné, hádam len nechce, aby sme v tej

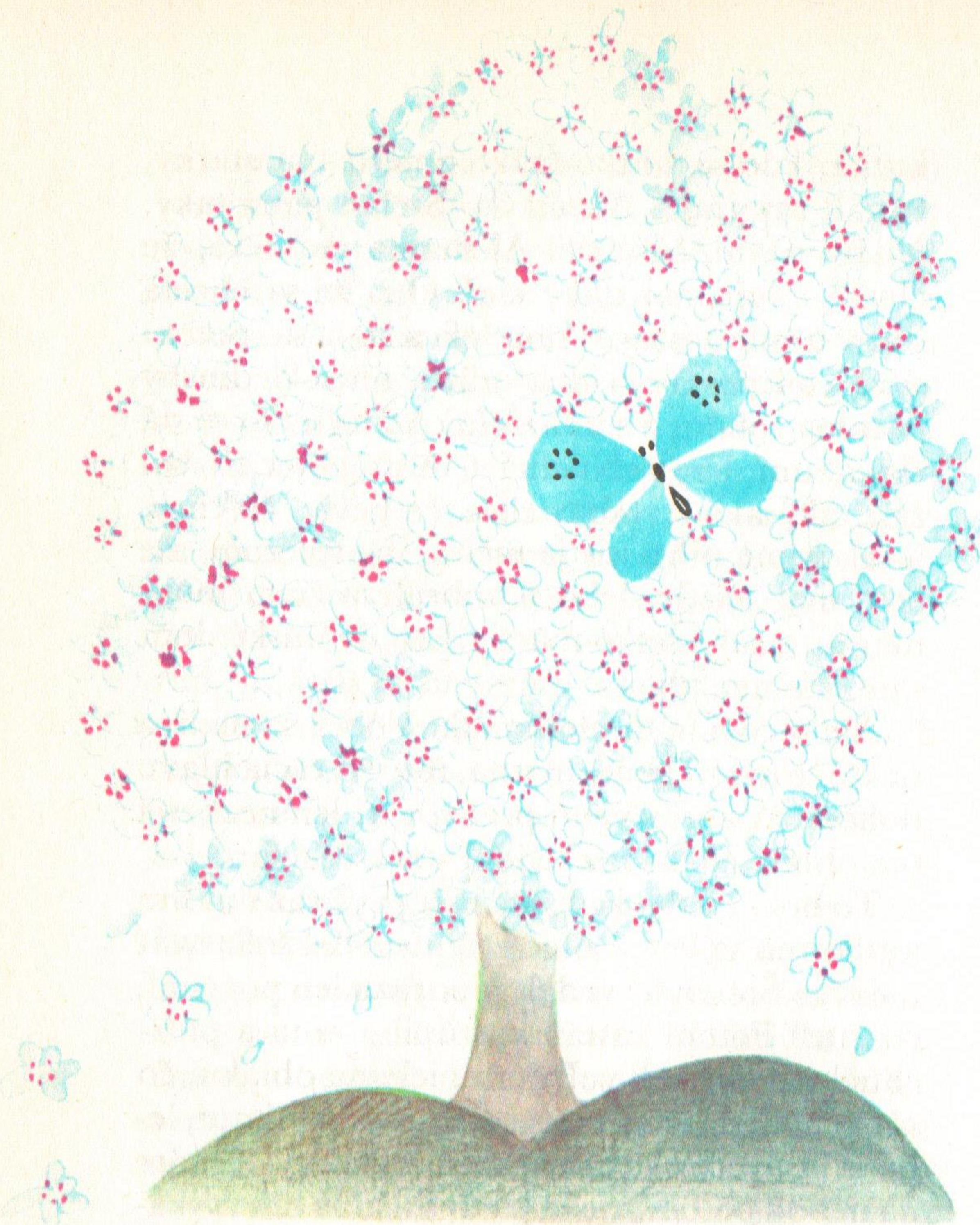
kutici, kde sa horko-ťažko zmestí ten starký, bývali my traja. Ale strýko Štefan je už taký. Nikdy nevie, čo chce. Aj mama vraví, že človek musí mať dáky cieľ. Ona že sa chcela stať v úrade zástupkyňou šéfa a stala sa, potom si za cieľ postavila doktorát a teraz dedinský dom na sobotu a na nedeľu. A že všetko sa dá dosiahnuť, len treba chcieť. A môj otec by bol tiež taký ako strýko Štefan, čo nevie, čo chce, a tak nemá nič a nie je ničím, iba šoférom, ale otec mal šťastie, lebo si zobral za ženu svoju mamu, a tak všetko máme. Len dedinský dom sme ešte nemali, ale máme už aj ten.

Ale otcovi je to všetko fuk. Vôbec sa nedíva na to, čo mu ukazuje mama, iba vyvracia hlavu dohora. A ani neviem prečo, vari len nezazrel ten oblak, čo ho raz uvidel strýko Štefan.

To bolo vtedy, keď sme boli prvý raz s naším autom na výlete a otec ešte nevedel šoférovať a strýko Štefan už vedel. A odrazu len povedal, pozrite! Potom zastal, vystúpil z auta a potichučky podišiel k veľkému bielemu oblaku, čo sa zachytil na kraji cesty. A stačí doň fúknuť, lebo je ľahučký ako páperko, a znova vyletí hore na nebo a potom znova zletí, a keď sa tak vyskáče, odletí inam, aby si aj tam mohli ľudia doň fúknuť. A všetci sme stáli pred tým oblakom a ani sme nedýchali, čo bol taký krásny. A strýkovi a otcovi tak čudne žiarili oči ako ešte nikdy predtým. A mama vtedy povedala, to zas bude mať niekto hľbu peňazí, a všetci sme sa prekvapene na ňu pozreli, lebo sme nevedeli, o čom to hovorí, keď tam bol iba ten veľký biely oblak. Ale ona nám to potom vysvetlila, ako to myslí, a odrazu ten veľký biely oblak tam už nebol, bola tam len jedna stará kvitnúca čerešňa, nahnutá skoro po samú zem.

A ja som odvtedy už taký oblak nevidel, iba tie obyčajné. A strýko Štefan raz povedal, že by ho tiež chcel ešte uvidieť, a ja som to natešený bežal povedať mame, aby vedela, že strýko Štefan tiež niečo chce a že sa už naňho nemusí hnevať, že nič nechce. Ale radšej som to nemal povedať, lebo mama sa začala smiať a tak sa smiala, že nemohla prestať.

Ale to nebolo na tom dvore. To bolo u nás

doma. Vtedy na dvore sa už mama nesmiala. Vtedy sa veľmi hnevala, lebo zbadala, ako si ten starký odnáša do varštatú ten svoj malý obráztek. Keď ho zazrela, pribehla k nemu, oči mala také zúžené, a vravela, že tak sa predsa nedohodli. A starký nevravel nič, lebo keď je taký starý, isto zabudol, na čom sa to s mamou vlastne dohodli. Ale potom, keď mu mama povedala, že sa dohodli len na tom najnutnejšom, tak si spomenul, pokýval hlavou. A mama povedala, že obraz nie je to najnutnejšie a že aj tak je to iba taká mazanica. A vtedy strýko Štefan odrazu zbledol a akýmsi priškrteným hlasom povedal mlč! Mlč, prosím ťa! Ale mama si to nevšímala, pre ňu je strýko Štefan vzduch, ja som to počul, keď to raz vravela otcovi. A potom ten obraz vzala starkému z rúk a dala mi ho, aby som ho odniesol nazad do domu.

Ale ja som ho neodniesol, ja som ten obraz vôbec od mamy nevezal, veď ako som mohol. Aj

som jej chcel povedať, že ju ten starký nepodviedol, keď si ho chcel odniesť so sebou do varštatú, lebo ten obraz je preňho to najnutnejšie, čo potrebuje, ale nevedel som, ako to mám povedať, iba som to cítil, a tak som to všetko vravel mame mlčky. Ale mama nič z toho, čo som jej hovoril, nechápala, lebo iba zacukala ústami, zlostne sa zvrtila a zamierila s tým obrazom nazad do domu, odkiaľ ho starký vyniesol.

A on sa za ňou iba díval a díval. Aj chcel niečo povedať, a nemohol, a tak len naťahoval ruku a potom sa zhrbil, že bola z neho iba taká malá sivá kôpka, a pobral sa krivkajúc do toho svojho varštatú. A tú ruku, čo prv naťahoval, teraz tak smiešne spustil, že to vyzeralo, akoby to ani nebol on, ale dáky holub s polámaným krídlom. A keď od nás odchádzal, nepovedal ani slova, ale ani strýko Štefan nič nehovoril, myslel som si, že sa hnevá aj na mňa. Ale on asi vedel, čo som to vravel mame, aj keď som jej nič nevravel, lebo mi položil ruku na plece a povedal, poď, Peter, nadýchame sa trochu čerstvého vzduchu.

A vyšli sme z dvora na ulicu a všade boli také staré domy ako ten náš a pred každým stálo auto z mesta. A vo dvoroch a záhradách boli ľudia a všeličo robili, ale hlavne všetci okolo tých domov a záhrad stavali ploty. A jeden taký plot, to ani nebol plot, ale múr, mal navrchu zamurované rozbité fľaše, a to sa mi nepáčilo, a tie ploty sa mi ani trochu nepáčili, a aj som sa čudoval, že si ľudia tie ploty stavajú, veď potom nemôžu spoza nich vidieť na ľudí, čo sú na ceste, a ľudia z cesty nemôžu zas vidieť na nich a vyzerá to celkom tak, ako to väzenie, čo mi raz otec ukazoval z vlaku. Aj som to povedal strýkovi Štefanovi, ale on sa ešte stále hneval pre ten obraz, tak ani nepočúval, čo vravím. Ale odrazu povedal, že ten plot je celkom dobrá vec, lebo podľa plotu hneď poznáš, kto je aký charakter. A že dnes sa vôbec ľudia delia na tých s plotom a tých bez plotu a že by veru nezaškodilo tým prvým dať poriadne po papuli, kým ešte nerozchytajú posledné voľné miestečko na tomto svete a neohradia si ho tým svojim všivavým plotom.

O vodníkovi z Brestovian

ANTON HABOVŠTIAK

Mnoho vodníkov žilo v našich vodách, veľmi mnoho, nedali by sa všetci zrátať. Ale všetci vodníci neboli rovnakí. Tam, kde sa rozkladali roviny a polia lepšie rodili, vodníkom sa dobre darilo. Kde však bol biednejší národ, tam si aj vodníci museli priťahovať opasky ako ostatní bedári. Aj oni v takom kraji treli biedu.

V rieke pri Brestovanoch žila oddávna vodnícka rodina. Vodníci sa tam veľmi dobre vodilo, preto dakedy nevedel, čo robiť od zvole. Kadečo povysťrájal a ľudia sa ho báli. Potvora to bola, najlepšie ho bolo obísť. Ale vždy sa tak nedalo urobiť, lebo vodník sa aj tam zjavil, kde ho naskrz nečakali.

Raz hneď zjari, keď sa už praslice odkladajú nabok, a keď ľudia myslia na poľné roboty, sadla si Jožova sestra Hanka od Balážov pod kúdeľ a hybaj priať. Stará mať sa aj počudovala, čo táto dievka ide robiť. Bola však rada, že sa dievka aj bez rozkazu chytá roboty, preto ju aj hneď pochválila. Hanka jej na to:

„Od rána mrholí, nič iné sa nedá robiť ako sedieť pri kúdeľi.“

A pustila sa potom s chuťou do pradenia. Dlho však nepriadla. Sotva zvila na vreteno prvú niť, tu sa zrazu otvorila

Postrach vtákov

LADISLAV KUČHTA

Videli ste diabla? Veľká hlava stiahnutá medzi pleciami, z peria odstávajúce uši, krátky zahnutý zobák, mocný ako hák. Okále ako dva žeravé uhlíky a strašné chlpaté pazúriská.

Vo dne čuší tento zločinec skrytý v tóni stromov. Má strach z pomsty. Beda mu, ak ho zbadajú vtáky. Hneď sa zhrčia okolo neho a spustia strašný krik. Hromžia naň, zlost si vylievajú. Každý sa ho usiluje aspoň raz udrieť krídlom po hlave. A on darmo fučí, cvaká zobákom, neisto prešľapuje, krčí sa, guľa okáľmi. Aj tak ho odplata neminie.

V noci si bude zasa on, výr, vyrovnávať nikdy nevyrovnané účty.

Prhľavový kvet

Nad potokom rástla prhľava. Práve kvitla. Už zďaleka štipľavo rozvoňovala. Deti ju obchádzali, lebo sa jej báli. Stojím obďaleč a posmeľujem sa, aby som si odtrhol aspoň jeden prhľavový kvet. Prhľavy sa nebojím, no mám strach, či sa mi kamaráti nevysmejú:

„Čo len vidíš na tom prhľavovom kvete?“

Čo ak sa ma takto spýtajú? Čo im odpoviem?

Kým som tam postával a hútal, priletela na prhľavu včela a nebojácne si sadla na žltkastý kvietok.

Chodníky

Chodník je úzky, vyšliapaný kúsok zeme. Pre mňa je chodník tým

dvere na izbe a v nich čudný človečik. Trocha menší ako ľudia a z ľavého rukáva mu kvapkala voda. Vlasy mal vlhké, ako keď človek práve z vody vyjde, skôr vari mokré, a zelenkavé oči. A len tak bez klopania rovno do izby vošiel, z dediny človek by to neurobil.

Stará mať naskutku zvedela, kto to môže byť.

„Vodník k nám prišiel. Zle by sme obišli, keby pri nás ostal dlhšie. Musím ho čo najskôr von vypšikať, kým nám škodu nenarobí,“ tak si myslela, ale Hanke nič nepovedala, aby ju strach neschytil.

Návštevník sa nie a nie pohnúť od dverí. Stál v nich ako drúk, keď ho vrazí do zeme. Vtedy už vedeli, že vodníčisko čosi chce a že sa ho len tak ľahko nezbavia. Ale stará mamka chytila rozum do hrsti. Tak nevdojak ruky rozhodila i čosi pomedzi zuby zašemetila, a potom sa ozvala prísny hlasom:

„Čože mi tu obaja stojíte ako koly v plote? Do roboty sa berte! Ty praď, keď máš vreteno v hrsti, a ty zas,“ pozrela sa strmo na toho, čo stál vo dverách, „aj ty sa chytaj dačoho, nezabávaj robotných ľudí! U nás sa každý musí zvrtať, neslobodno tu stáť so založenými rukami.“

„Vari aj mne by ste dačo dali robiť?“ ozvalo sa čudáčisko.

„Akože by nie? Hanka bude priať a ty šúľať vreteno! Už ju prsty bolia od toľkého zvrťania. Musíš jej pomôcť, nebudeš tu daromníčiť!“

Vodníkovi sa zvidelo, že ho chcú do roboty, lebo dosiaľ ho vždy iba odháňali. I chytil sa hneď vretena a schuti šúľal. A jak šúľa, tak šúľa vreteno medzi dlaňami. Aj smial sa pritom, radoval sa ako malý chlapec, že mu ide robota od ruky.

Hanka popúšťala z priadze a s tlčúcim srdcom a vyplašenými očami vše mrkla na starú mater i na vodníka. Stará mama zrazu sprísnela, lebo sa jej zazdalo, že vodníkovi sa odnechcelo šúľať vreteno, i zaraz takto do neho:

„Iba si pár ráz zvrtol, a už chceš oddychovať. Akýže si ty robotník, há?“

Ten sa zahanbil a ďalej žmolil medzi dlaňami vrtké vretienko. Keď už napriadli toľkú niť, že sa ťahala cez celú izbu, stará mať mala zaraz naporúdzi takúto radu:

„Otvorím dvere a ty budeš ťahať do pitvora. Treba upriať niť ako sa patrí!“

Vodník poslúchol, prekročil prah izby a neprestal šúľať vreteno ani vtedy, keď už bol za dverami. Keď však nič pretiahol aj cez celý pitvor a stál obidvoma nohami na dvore, vtedy mu stará mať prichlopila dvere priam pred nosom a láskavým hlasom mu povie:

„Pekne ti ďakujeme, že si nám pomohol! A teraz si už id' v mene božom! Istotne ťa aj dakde inde čakajú.“

Potom sa vrátila do izby a pozrela sa oblokom na cestu, kde stál vodník s vretenom v ruke. A keď videla, že sa mu akosi nechce ísť ďalej, otvorila oblok a zavolala na škaredníka:

„Zas len postávaš. Ničoho sa nechytíš, kým ťa človek nepodurí.“

Vodník hodil od hnevu vreteno o zem, i päste zaľal ako každý zlostník, keď sa veľmi nahnevá. Potom sa ešte aj zahrozil a prv ako sa pohol k rieke, napajedene zamrmľal:

„Máte šťastie, že ste sa ma zbavili, veď by som vám bol ukázal!“ —A naozaj nebol by z domu odišiel, kým by neurobil dajakú škodu.

Od tých čias ho v Brestovanoch nikto nevidel. Vraj sa tam preto neukázal, lebo sa hanbil za to, že sa dal tým ženám oklamať. Ale zato neraz vodu na breh vyčľapol i škodu kdekomu narobil. S vodníkom tiež len najlepší pokoj! Nehodno sa s ním nasilu priečiť.

najlepším kamarátom. Chodník ma nikdy nesklame. Popri stromoch, ťbralách, potokoch, viniciach a starých chýžkách ma vždy privedie k cieľu. Idem si po chodníku, pospevujem si, o nič sa nestarám. Chodník už vie, čo má urobiť, aby som nezablúdil. Ako sa mu odvdáčim za toľkú pomoc? Už si myslím, že mu naveky ostanem dlžen, keď sa ozve tichý, zadumaný hlások:

„Kráčaj po mne. Rád počúvam ľudské kroky...“

Mravenisko

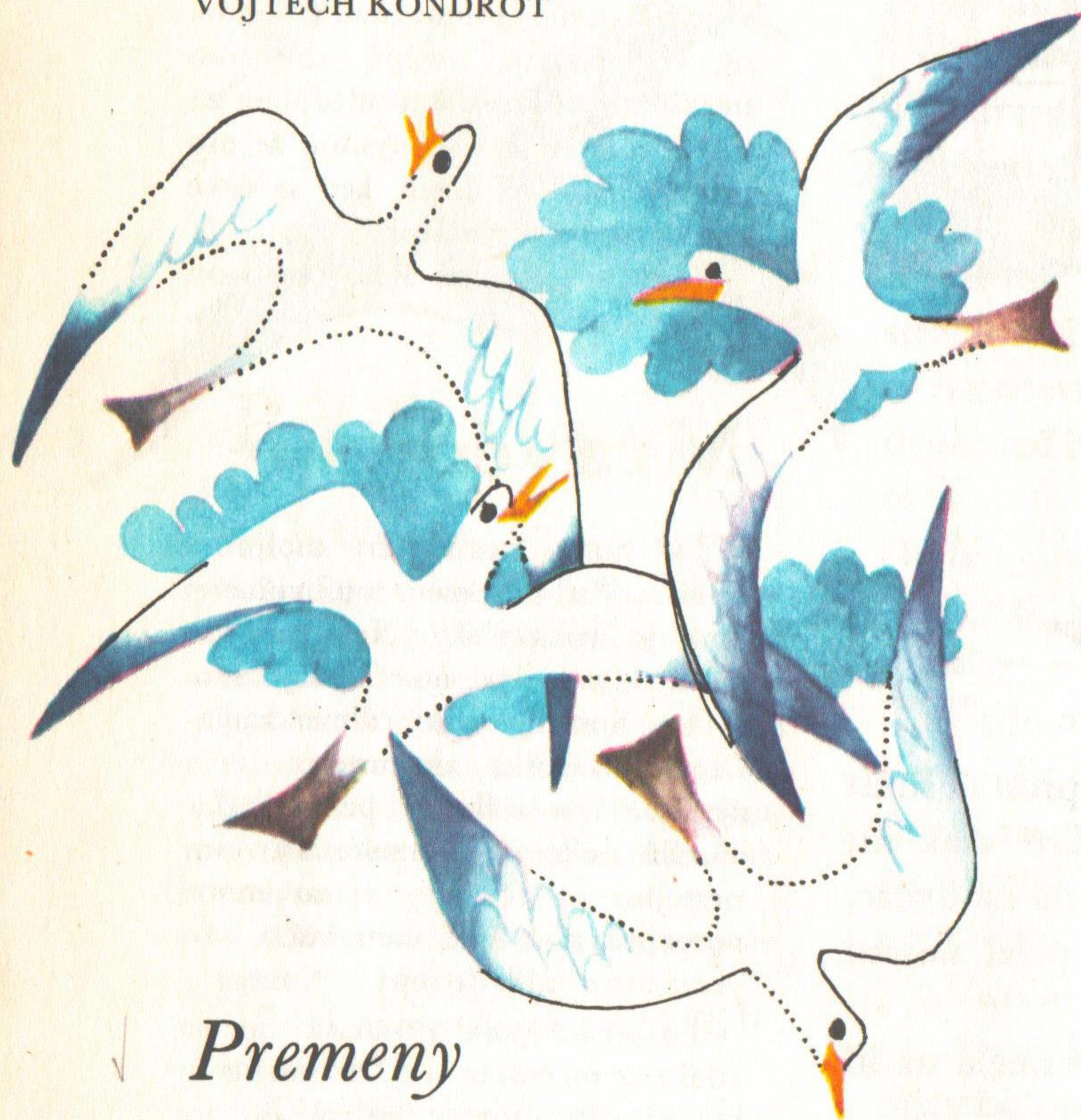
Pod horou rastie stará mohutná čerešňa. Pod čerešňou, v jej voňavej tóni, je mravenisko. Nakúkam do neho. Mravce po ňom behajú sem a tam. Som obrovský, temer zacláňam mravenisko, ale mravce si ma nevšímajú a usilovne pracujú ďalej. Sú pokojné a veselé. Vari im nestojím za to, aby sa so mnou porozprávali? Veď som väčší ako desať mravenísk dokopy!

Tu zašuchotala čerešňa a mne sa zdalo, že mi čosi hovorí. No nebola to reč, to iba vietor vklzol do jej nesmierne veľkej košatej koruny. Vtedy som sa bližšie pozrel na čerešňu. Bol som pre ňu iba mravček, no nevyťahovala sa, že je obrovská...

Pri Čiernom mori

VOJTECH KONDRÓT

Pred obedom a po obede

Keď sa more hnevá,
keď je búrlivé,
keď je samá pena —
vríe to v zálive...

Vzdychá — akoby
bolo ešte hladné.
Tajné zásoby
ukryté má na dne.

Slovenské prekárание

Vlny jak ovce zatárané,
od brehu ku brehu sú hnané
na iné, nespasené pláne:

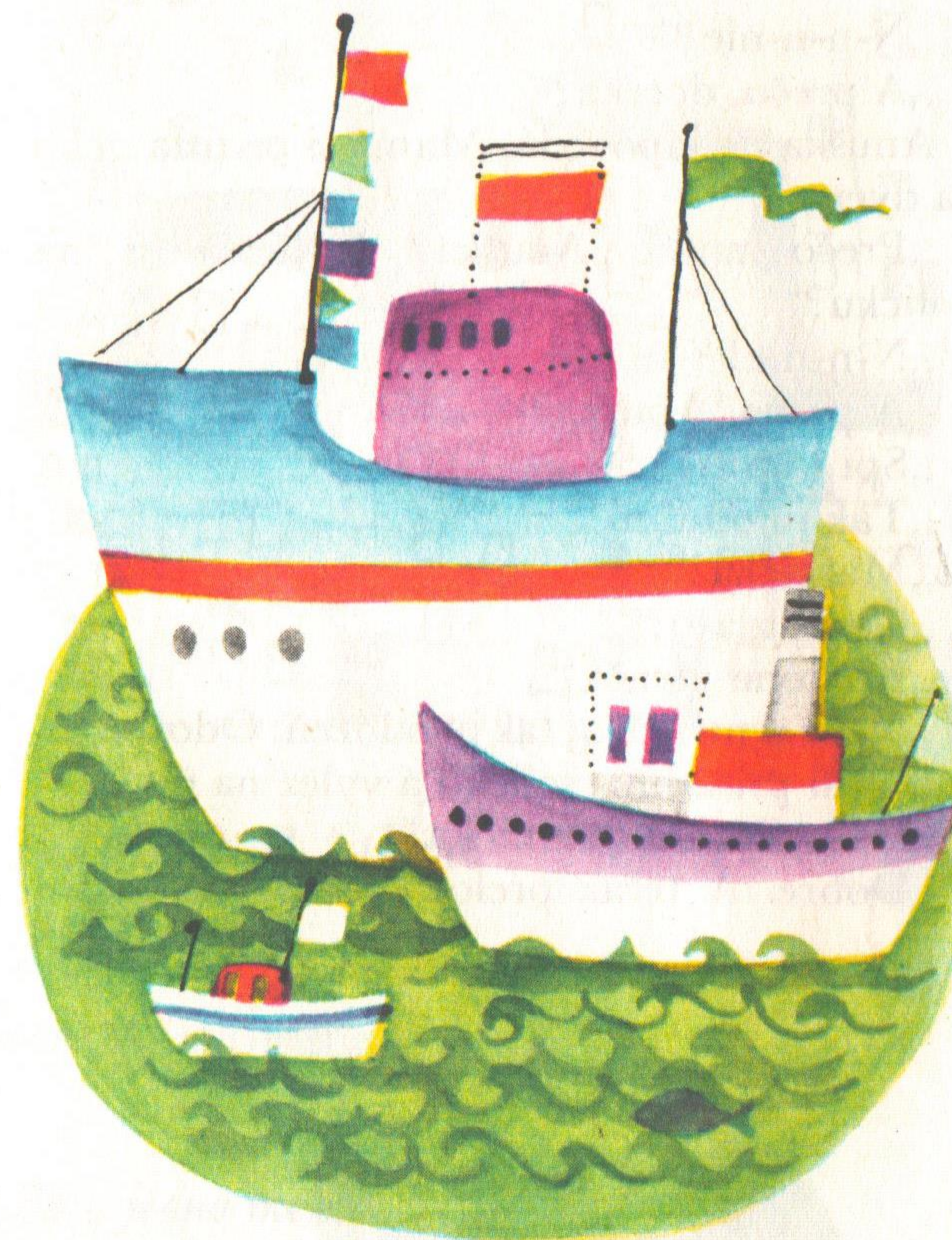
blesk — bača ziape z jednej strany,
hrom — valach na opačnej stráni,
a bundáš — búrka breše na ne.

Vidina

Chvíľa — a už doplávajú:
na obzore, v plytkej vode,
kým ich vpustia do prístavu,
postávajú veľké lode.

Vezú tovar, vezú dary —
či sa ti to iba marí:
tisíc svetielok sa ligoce,
akoby už boli Vianoce.

Hádanka

Vo dne v noci orie more —
do smrti ho nepoorie.
Vieš kto?

(Victor.)

V noci

V noci je more
čierne a husté —
a z piesku pláže
je piesok púšte.

V noci je more
prázdne a pusté.
„Otecko s mamou,
dobré, že tu ste!“

Posledný večer

Posledný dotyk medúzy
už sa ti ani nehnusí.
Večer sa zvítaš s posteľou,
prebolí, čo ťa bolelo.

Od rozlúčky sa ti hlava krúti
naposledy pred usnutím.
Neľakaj sa, nemaj strach —
bude sa ti snívať o Tatrách.

Premeny

Čarodejnice sú tie čajky —
premieňajú sa nenazdajky.

Nad vodou krúži holub,
strmhlav sa spustí dolu,
vzápätí vidíš sliepku,
ako sa hrabe v piesku.

Biele a sivé čajky,
alebo popolavé
jak jarabice v tráve —
ako sa cítia práve.

Čarodejnice sú tie čajky —
premieňajú sa nenazdajky.

Ako si Anuška pomohla

V. BEREZIN

Mama chystala obed. Anuška behala z izby do kuchyne, z kuchyne do izby a búchala dverami.

A na dverách mali takú zámku, čo niekedy sama zapadla. Štuk! a už to bolo.

Anuška ostala v izbe zamknutá.

„Ma-a-ama-a-a, otvor!“

Čo robiť? Mama nemôže otvoriť, nemá kľúč. Kľúč je v izbe. Leží v škatuľke a tá škatuľka je vo veľkej belasej škatuli. A škatuľa je vysoko na policičke. Dočiahne ju Anuška?

Mama chvíľu rozmýšľa, potom pristúpi k dverám a vraví:

„Anuška, dcérka, slzy ti nepomôžu. Prestaň

plakať a pousiluj sa pomôcť si sama. Počuješ ma?“

Anuška stíšila plač. Počúvala, čo hovorí mama.

Mama pokračovala:

„Ak dostaneš zo škatuľky malý ligotavý kľúčik, tak dvere otvoríme. Nože pozri, je na policičke belasá škatuľka?“

„J-j-je,“ zafíkala Anuška.

„Tak si pritiahni stoličku a vylez na ňu. Ale opatrne, dcérka, aby si nespadla!“

„Hneď vyleziem, mamička.“

„Dobre. Potom zdvihni škatuľu oboma rukami a zlož ju na nižšiu policičku.. Zložila si?“

„N-n-n-nie!“

„A prečo, dcérka?“

Anuška neodpovedá. Mama si pritisla ucho na dvere:

„Prečo mlčíš, Anuška? Vyliezla si na stoličku?“

„N-n-n-nie!“

„A prečo, Anuška?“

„Spí tam cica.“

„Tak ju odožeň!“

„Mamička!“

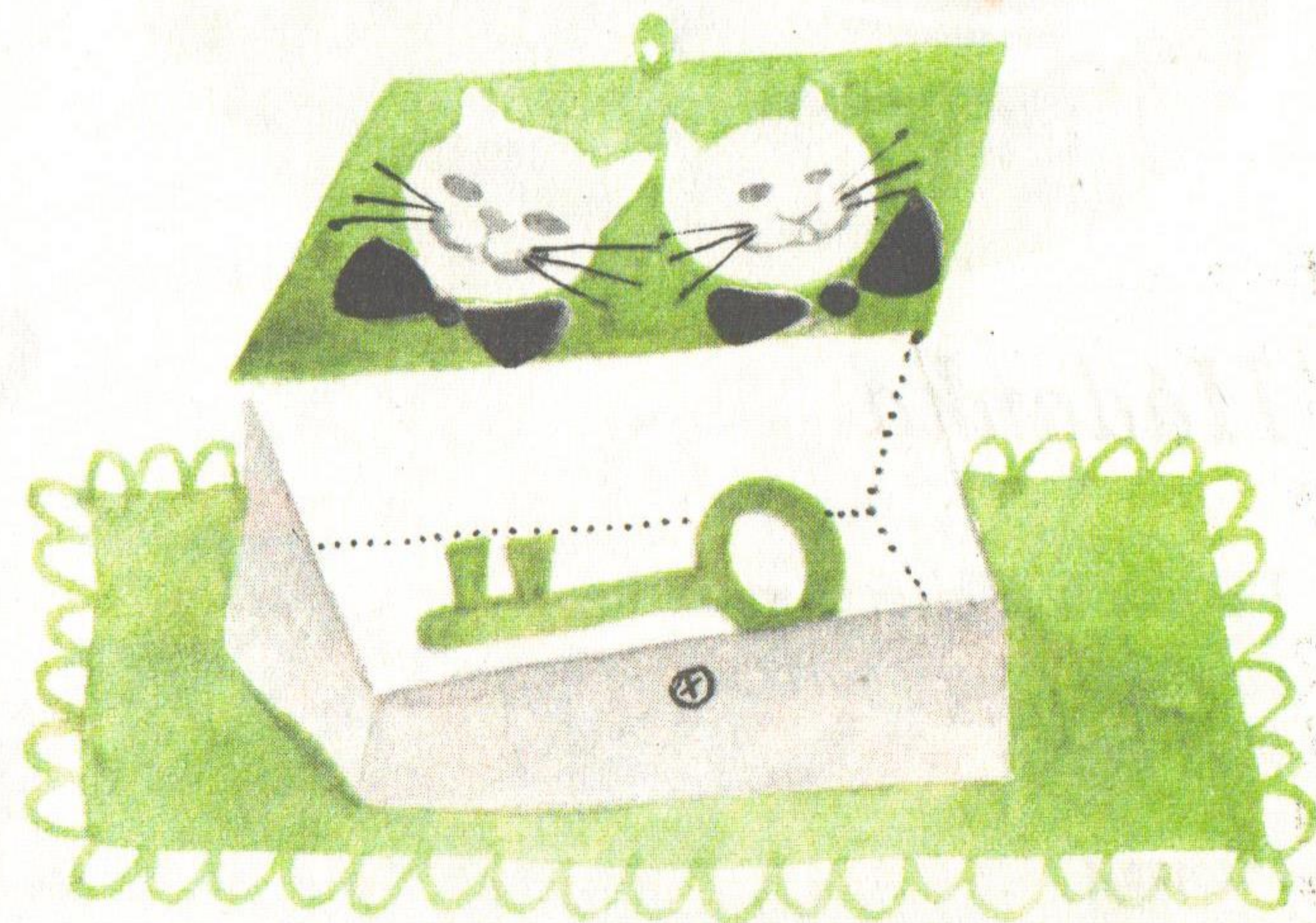
„Čo je, zlato?“

„Keď ona mrnčí.“

„Nech si mrnčí, aj tak ju odožeň. Odožeň ju, potom si pritiahni stoličku a vylez na ňu.“

„Už vyliezam, mamička.“

„Dobre. A teraz prelož škatuľu na nižšiu

poličku a otvor ju. Je v nej malá škatuľka?“

„Je. S mačiatkami.“

„S akými mačiatkami?“ zľakla sa mama. „Kde by sa tam vzali mačiatka?“

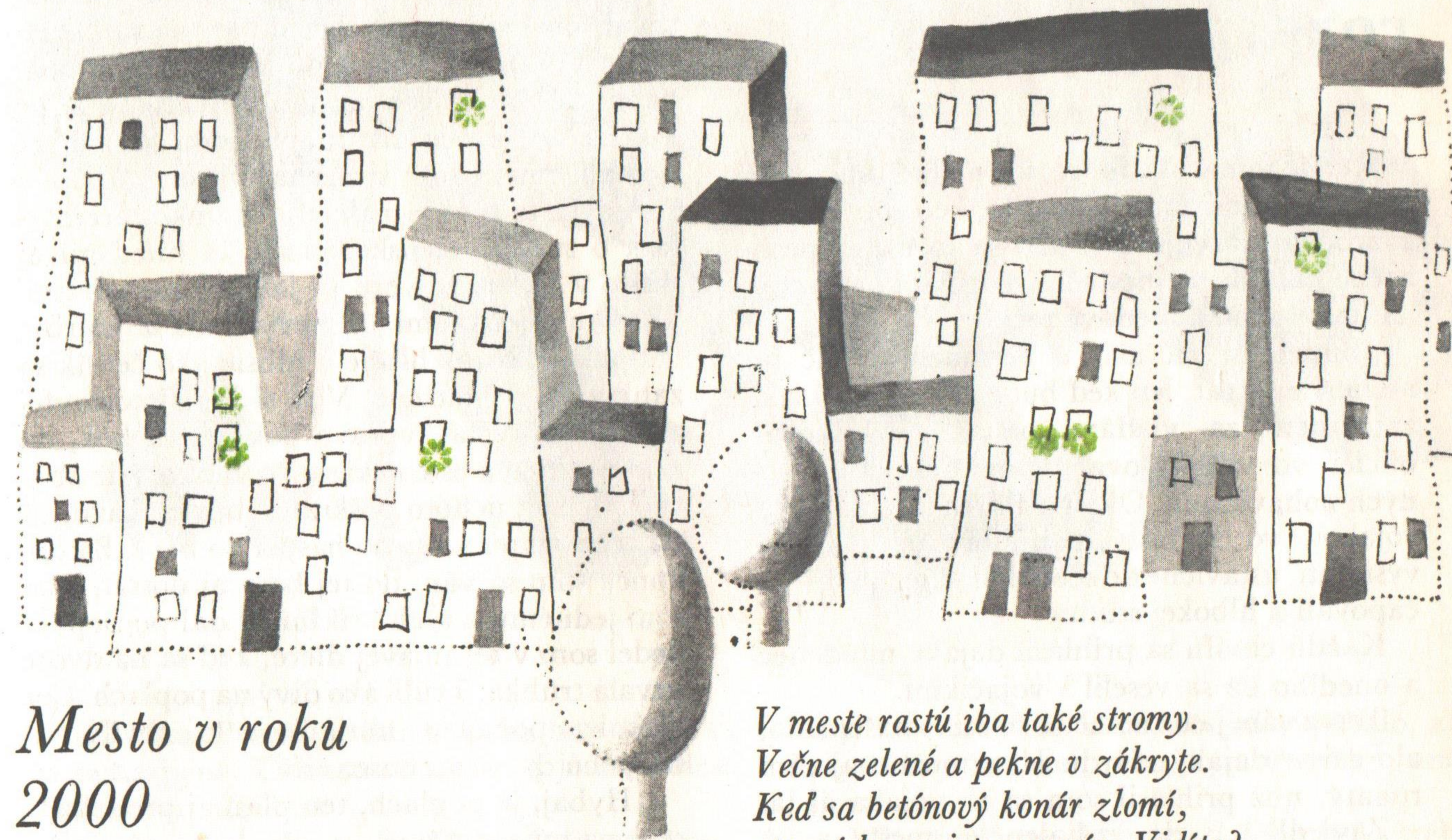
„Vlastne áno,“ spomenula si mama, „na škatuľke sú naozaj namaľované mačiatka. No tak otvor škatuľku, Anuška, a pozri: je v nej kľúčik?“

„Mamička, keď ony mrnčia.“

„To si už vymýšľaš! Vyber chytrý kľúčik! Vybrala si? Dones ho sem a podstrč pod dvere.. Tak!“

Mama vopchala kľúč do zámky. Štuk! a dvere sa otvorili.

Prel. MARIA ĎURÍČKOVÁ

Mesto v roku 2000

TOMÁŠ JANOVIC

Bolo jedno mesto. Betónové.

Ja mu skladám betónovú poklonu.

Lebo čo je v tomto meste nové?

Nové sú v ňom všetky stromy. Z betónu.

Z týchto stromov neopadnú listy.

Doviezli ich ráno priamo z továrne.

A čo v zime? V zime každý zistí, že ich dávno prefarbili na jarné.

V meste rastú iba také stromy.

Večne zelené a pekne v zákryte.

Keď sa betónový konár zlomí, opraví ho majster murár. Vidíte?

Mesto svieti ako veľký plagát.

V pondelok vraj na nábrežie privezú

jeden čerstvý betónový agát — vyrobený presne podľa výkresu.

Tieto stromy sú vždy rovné, svieže

ako celá betónová príroda.

Ale predsa...

Každé dieťa vie, že betónové stromy nikdy nerodia.

PODIVUHODNÉ PRÍBEHY ADAMA BREZULU

Príbeh šiesty

O Hubertovi, čo sa mu koleso rozsypalo

Keď je somárovi dobre, ide na ľad tancovať. Aj mne sa čosi také prihodilo, keď som sa dal zverbovať za vojaka. Stalo sa to na námestí istého haličského mestečka, kde vábili chlapov na holby vína a medové reči.

„Budete si žiť ako v perinách, o nič sa nemusíte starať, len keď bude treba, trochu si zabojujete za vládu pána!“ vykrikoval oficer vo vyšujtášovanej mentieke a červených nohaviciach. Okolo neho sa tmolila kopa vojakov vo farbistých uniformách. Všetci vysmiati, ustavične do seba liali víno, akoby ho čapovali z hlbokkej studne.

Každú chvíľu sa prihlásil dajaký mládenec a onedlho už sa veselil s vojačikmi.

Teraz vám ja už neviem, čo mi to našepkalo, ale zaiste dajaký zlý duch, a možno aj sám rohatý, nuž prihlásil som sa za vojaka aj ja.

Zaviedli nás do vzdialeného mesta a už cestou sa na nás prestali usmievať. Keď sme prišli do kasárni v starom zámku, ihneď sa na nás rozrevali.

„Pozor! Pohov! Drž papuľu, vojak! Ži po vojensky!“

Tam boli sladké reči, tam bolo víno, tam boli úsmevy! Veru ani handry, čo nám dali, sa vôbec neponášali na tie pekné uniformy, čo mali vojaci pri verbovačke. Kdeže! Všetko vyblednuté, zaplátané alebo aj deravé. Vyfasoval som vám mentieku, do ktorej sa nevládzem vpratať. Rukávy po lakte a nedajbože zapnúť. A nohavice na hanbu svetskú iba po kolená. A krpce na moju nohu už vôbec nemali, musel som si nechať vlastné.

Ajajáj, to si teda naletel, Adamko, premýšľam o svojej vojenskej biede. A hneď mi aj skrslo v hlave, že veru tu ja dlho nevydržím. Táto myšlienka mi už nevyfučala z kotrby, naopak — čoraz hlbšie a hlbšie ako červík sa zahrýzala do mozgu. Veď si len predstavte, začali nás zvrtať, vpravo bok, vľavo bok, na zem a vztyk, a ešte neviem čo všetko. Ale ak si sa čo len za uchom poškrabal bez rozkazu, už na teba ziapu a len do basy a do basy. Ba dokonca som sa vám do tej basy aj dostal, lebo som jednému z tých krikľúňov dal po papuli. Sedel som v tej tmavej diere, keď sa na dvore ozvala trúbka. Trúbi ako divý na poplach. Cez okienko počujem huriavku a o chvíľu už škripocú dvere na base.

„Hybaj, je poplach, ten platí aj pre teba!“ reve na mňa strážny.

Šiel som, veď aspoň budem na čerstvom povetrí.

Na dvore v šíkoch stoja vojaci a pred nimi kanóny.

Jeden z tých kanónov bol náramne veľký, do neho šli gule väčšie ako ľudské hlavy. A predstavte si, zaradili ma práve k tomu najväčšiemu kanónu, čo mal na hlavni vyliate meno Hubert. Bola vám to opacha! Štyri páry ťažkých koní ho ťahalo. Kolesá vyše človeka.

Vyrazili sme nevedno kam.

Ako tak ideme, prídeme na horskú cestu. Samý okruhliak, samá jama. Naš kanón skáče

ani koza. Prevaľuje sa z boka na bok. Kone sú samá pena. Odrazu druzg — a jedno koleso sa rozsypalo.

„Nože choďte nabok!“ vravím vojakom. Potom som sa poriadne nadýchol a chytím sa zakolomažovanej osi. Dvíham. Ide to. Kanón sa narovnal a ja držím os namiesto rozpadnutého kolesa. Vypučenými očami hľadím na oficiera, reku, čo teraz?

A ten zavelí: „Dopredu!“

Plesol pohonič bičom do koní, kone šklbli a pohli kanónom. A ja držím os a poskakujem vedľa kanóna. Ohó, to je akýsi čudný špás, takto som to nemyslel! Ale oficer je už vpredu a vôbec ho nezaujímam, čo sa robí za ním.

Nič iné som nemohol urobiť, len držať kanón namiesto kolesa a kráčať vedľa neho. Krčilo

ma, v krížoch ma klalo, oči mi vypúčalo, ale pustiť som nechcel, reku, kým vydržím, unesiem.

Dlho som musel vydržať, lebo bolo treba prejsť za vrch pred nami. Až tam bolo stanovisko, kde sme mali kanón postaviť. Kým sme šli do vrchu, ešte bolo ako-tak, horšie bolo dolu vrškom. Kanónisko ťažké, kone ho ledva udržali. Okrem kolesa som ešte aj hamovku robil.

Veru som si poriadne odľúkol, keď sme dorazili na miesto. Ale oficer mi nedal oddychovať.

„Drž, kým dva razy vystrelíme!“

Rozkaz je rozkaz, to som sa už na vojne stihol naučiť. Nuž som musel držať. Ech, to vám bolo! Pri výstrele celý kanón aj so mnou

hodilo dozadu. Div som sa neprevrátil na chrbát. Pri druhom výstrele som sa lepšie pripravil. A potom som kanón pustil a zvalil som sa na trávu. Už by ma ani desať oficierov nepostavilo na nohy.

Teraz však bol pán oficier ako maslo. Poťľapkal ma ako ťažnú mulu a povedal:

„Dobrý si ty vojak, Adam Brezuľa. Poviem o tebe pánu kapitánovi. Odpustí ti trest, nepôjdeš už do basy. Možno ťa aj vyznamená, keď mu poviem, že si za desiatich robotu spravil.“

Nič som mu na to nepovedal, ale som si pomyslel. A myslel som si toto: Kašlem ja na vyznamenanie, nebudem ja ďalej na takejto vojne! Pri prvej príležitosti ujdem.

Tak sa aj stalo.

Keď sme sa vrátili do kasární, pred nastúpenými vojakmi mi kapitán prečítal pochvalu.

Ani som mu nedal dokončiť a kričím: „Pán kapitán, ľaľa, nohavice mám po kolená, na zadku diera, rukávy po lakte. Dajte mi aspoň dajaké poriadne háby!“

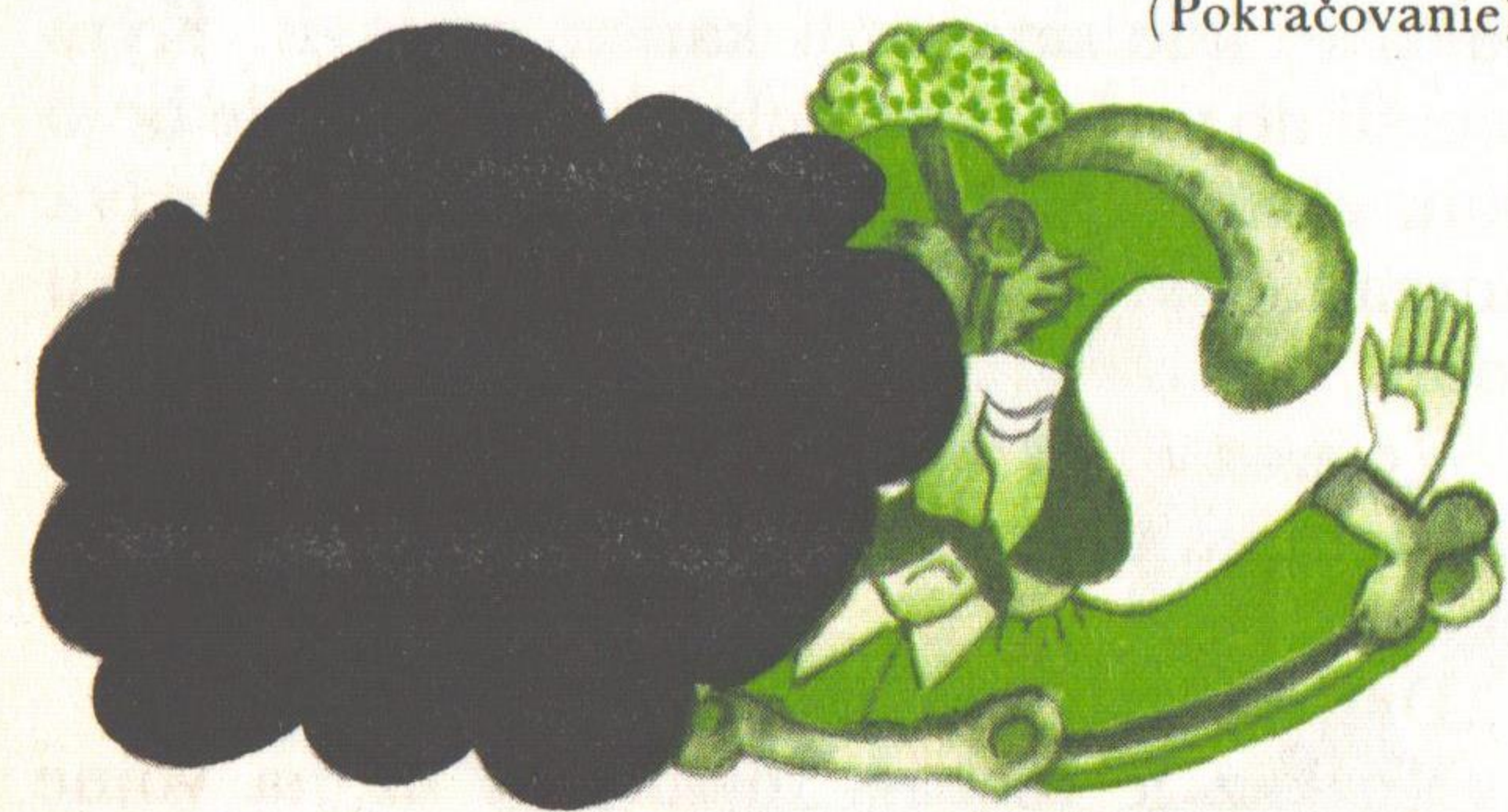
A bolo po pochvale.

Najprv sa rozziapal na mňa kapitán, červený ako rak. Potom pribehol nižší oficier a za ním ešte nižší podoficier. Všetci revú, že pánu kapitánovi neslobodno skákať do reči a že dostanem päť dní ostrej basy.

No zbohom, zase som dačo pokazil, myslím si. Naozaj, nie som ja stvorený pre vojnu!

A prv ako ma stihli zavrieť, som vám z tej vojny zdúchol. Stratil som sa v hlbokých lesoch, tam som zahodil smradľavé handry a zase som bol vandrovník Adam Brezuľa.

(Pokračovanie)

Píše RUDO MORIC
ILUSTRUJE ONDREJ ZIMKA

Zázračná izvoščikova pieseň

OTAKAR BATLIČKA

Jedným z najskvelejších clipperov, ktorý kedy vyšiel z lodeníc, bol Falcon. Najmä cestujúci si pochvaľovali pobyt na štíhlom, bezpečne vyváženom štvoršťažníku. Nevedel som preto pochopiť, prečo v kanadskom Hamiltone kolovali povesti, že táto plavba bude jeho poslednou.

Za krásneho počasia brázdil Falcon modrú plochu Atlantiku. V tých chvíľach bolo zaujímavé pozorovať, ako s približujúcim sa Severným morom pribúda vtákov, sediacych v dlhých šnúrach na lodných lanách.

„Prečo nespievajú, námorník?“ volá na mňa jeden z cestujúcich, asi deväťročný chlapec.

„Od únavy stratili hlas. Keby si vyliezol na rahno, mohol by si ich pohľadiť po chrbte ako mačky,“ hovorím. „Sú to tereje. A ty sa ako voláš?“

„Saša... Saša Žurkin.“

Vzápätí sa dozvedám, že sa chlapec vracia s matkou, koncertnou speváčkou, z umeleckého zájazdu po Kanade.

V nasledujúcich dňoch som ich vídaval častejšie. Hoci mali zaplatenú prvú triedu, radi sa prechádzali po palubách nižších tried.

Traliá aliahá... Čo je to?

Malý Saša stojí na prove a hrá na lesklej trúbke.

„Čo to hráš za pieseň?“

„Neviem, ako sa volá. Ale spieva ju náš moskovský izvoščik. Drožkár.“ odvetil chlapec.

Pri západoch slnka, za krásnych podvečerov zhromažďovali sa cestujúci na palubách a počúvali chlapcovu hru. Najväčší úspech

mala vždy bezmenná, snívá izvoščikova pieseň.

Blížili sme sa k Európe. Kdesi severne od nás ležal Island, keď sa vtom znevrady zhoršilo počasie. More pokryla hustá, sivá hmla. Na dovŕšenie smoly vypovedala v ten deň aj rádiostanica.

„Ohlasuje sa Neptun,“ pokúšal sa žartovať Boisst. „V noci sa potkneme, holobriadkovia!“

Práve som večeral, keď ma lodný zvonec zdvihol zo stoličky. Poplach!

„Všetci na svoje miesta!“

Moje miesto je pri hlavnom stožiaru.

Obrovské vlny začínajú hádzať Falconom. Často sa po štyroch driapem k zábradliu, keď musím posunúť sťažňový úpon, alebo uvoľniť odtokový žlab.

„To už nevyzerá na zakopnutie, ale na cestu ku dnu!“ ozýva sa z hmly hromzenie.

„Svetelné znamenia! Sirény! Zvoniť!“ šľahajú kapitánové rozkazy.

Clipper sa chveje. Cítíme, ako zápasí s prúdmi mora.

„Tam vpredu,“ zapichol Boisst ruku do hmly, „sú Faerské ostrovy, kamarát!“

„A majú majáky?“

„Ani jeden.“

V presných časových intervaloch zavýjajú sirény, blikajú svetlá, cengajú zvonce. Odrazu v polminútovom tichu počujeme od provy akýsi zvuk.

„Počuješ?“

„Niekto tam je...“

„Teraz večer? V tejto hrôze?“

S predpaženými rukami predierame sa k hrotu clippera. A vtom ho zazrieme...

Na hrbe lán sedí chlapec a pokojne si hrá na trúbke, akoby chcel svojou piesňou zvíťaziť nad prírodným živlom. Traliá ááá!

„Chlapče! Čo ti to zišlo na um?“

Aliahá — ozvalo sa vtom z diaľky.

Nie. To nie je hlas Sašovej trúbky.

„Počuješ, Boisst?“

„Niekto tam je. Najskôr loď! Ticho...“

Zavalil nás hlas Falconových sirén a po ňom ticho. Na lodné signály tajomný zvuk neodpovedá.

„Hraj ešte, Saša, hraj!“

Hmlou ponad rozbúrené more sa znova nesú tóny izvoščikovej piesne... A z tmy zasa zaznieva odpoveď.

„Boisst, idem to ohlásiť!“

Pri sťažni som sa zrazil s kapitánom.

„Do čerta!“ zahrešil kapitán. „Čo to tam vpredu vyvádzate!“

Prichádzame na provu a Boisst hovorí kapitánovi, čo sa robí.

„Nezmysel. Niečo sa vám zdalo. Loď by predsa odpovedala na námorné signály.“

Odrazu chlapec zatrúbi a dva zreteľné tóny sa vracajú k nám.

„Ešte!“ prikazuje kapitán. „Rýchlo!“

Sašova trúbka znova vylúdi z bielej tmy odpoveď.

Kapitán prikazuje vypnúť lodné sirény a zvonce a odvádza malého Alexandra Žurkina na veliteľský mostík.

Celé štyri hodiny, dlho po polnoci, vysielal chlapec hlas svojej trúbky do hmlistej temnoty mora, pričom mu odpovedali raz bližšie, raz vzdialenejšie tóny. Podľa ich polohy určoval potom kapitán kormidelníkovi kurz plavby.

Nad ránom bol už Saša nesmierne unavený. Na hlas jeho trúbky už more neodpovedá. Nie je to však už ani treba. Na úsvite sa hmla zdvihla, Falcon môže pokojne plávať ďalej.

„Odveďte chlapca do kajuty,“ prikazuje kapitán. „Ale nezobudte jeho matku. Robila by si zbytočné starosti.“

Po siedmich dňoch štíhloboký Falcon pristál v nórskom Bergene. Zatiaľ čo si cestujúci odbavovali formality, kapitán odplával na člne do prístavnej kancelárie. Keď sa vrátil, potriasal nechápavo hlavou.

„Ten chlapec nás všetkých zachránil.“

Pri mostíku stojí niekoľko námorníkov a hŕstka cestujúcich.

„Pred niekoľkými dňami,“ vysvetľuje kapitán, „uviedli Angličania do prevádzky nový vynález — zvukové bóje. Je to zariadenie, ktoré sa rozozvučí, keď sa k nemu vyšle určitý tón. Anglické lode takéto zariadenie majú. No a trúbka toho chlapca... tá pieseň, ktorú hral, obsahuje tón, na ktorý je bója naladená.“

Za úžasu a obdivu cestujúcich Saša Žurkin potom ešte naposledy zahral čarovnú izvoščikovu pieseň, ktorá odviedla clipper od smrtonosných skalísk.

Prel. M. NOCIAR

Vítazný február

V októbri minulého roku pripomenuli sme si, deti, 60 rokov od vzniku Československej republiky, prvého spoločného štátu Čechov a Slovákov. Pri tejto príležitosti sme si však povedali aj to, že republika, ktorá vznikla na troskách nenávidenej habsburskej ríše, žalára národov, nebola spravodlivou vlastou pre všetkých. Jedni v nej mali všetko, na čo si len zmysleli, druhí, a tých bola väčšina, museli hrdlačiť od rána do noci, aby svojim deťom mohli dať aspoň skyvu čierneho chleba.

A často nemohli urobiť ani to. Len si spomeňte na osud chudobnej Čenkovej, ktorá musela svoje najmladšie dieťa, Paľka, predať fabrikantskej paničke, aby ho zachránila pred smrťou od hladu. A nebola to len matka Čenková, ktorá podstupovala takéto utrpenie v záujme svojich detí. Desaťtisíce slovenských a českých proletárov hrdlačilo v belgických a francúzskych baniach, v amerických oceliarniach a hutách, argentínskych pampách a kanadských lesoch, pretože doma, v Československej republike, sa im nedostalo ani tej čiernej skyvôčky chleba. Pritom tí, ktorí v tejto republike vládli — bankári, továrnici, statkári — žili v prepychových vilách, vozili sa v drahých autách, usporadúvali veľké hostiny, celé mesiace trávili v najluxusnejších prímorských letoviskách, ich bankové vklady skladali sa z miliónov...

Pre túto nespravodlivosť, založenú na bohatstve hŕstky a nepredstaviteľnej chudobe väčšiny, vyhlásili komunisti nezmieriteľný boj všetkým tým, ktorí žili z mozoľov a potu českého a slovenského ľudu.

Bol to ťažký boj. Na strane bohatých mocipánov bolo vojsko a četníci, ktorí neváhali nabíjať pušky, len čo sa v uliciach miest zjavili davy štrajkujúcich robotníkov. Na strane bedárov bola však túžba po živote bez pánov, hladu, chorôb z podvýživy. Táto túžba, neraz skropená robotníckou a roľníckou krvou, bola však silnejšia než moc bohatých. V rozhodujúcom stretnutí, ktoré bolo práve vo februári 1948, zvíťazila ona. Československá republika sa konečne stala štátom, v ktorom pracujúci ľud pod vedením Komunistickej strany Československa začal žiť šťastným, slobodným životom.

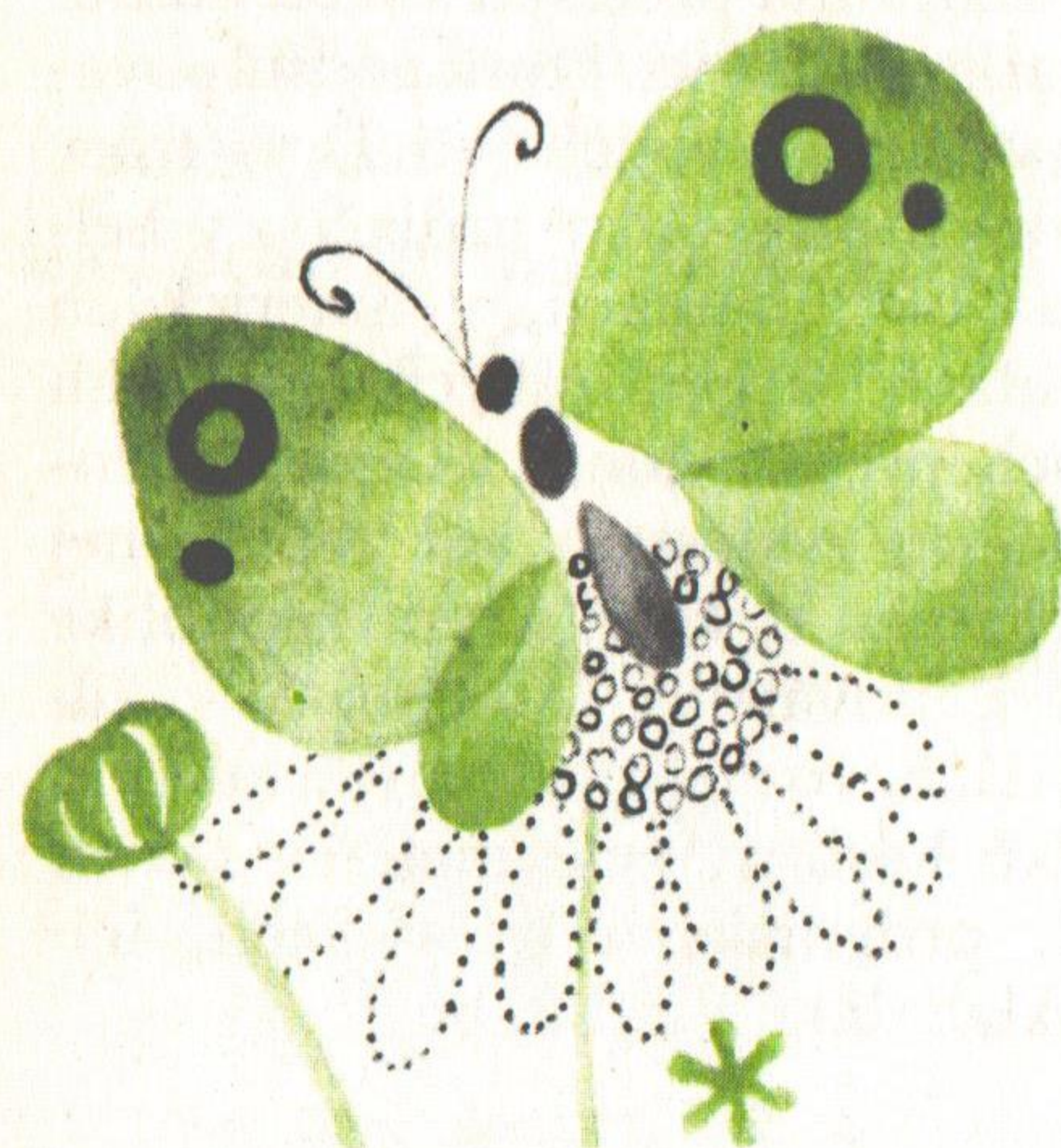
J. D.

Krotké zvieratká

*Motýlik, slnko svieti,
rozprestri krídla — očká!
Na lúkach kvety, deti,
nevedia sa ťa dočkať.*

*Stačí mi vystrieť ruky —
stanem sa motýlikom.
Preletím ponad lúky,
s detmi sa zvitam krikom.*

*Slimáčik-máčik: ako hrad
belie sa v tráve celý.
Hej, deti, bežme sa s ním hrať —
kto bude prvý v cieľi?*

Slová nemnohé o rybke dúhovej

KLIMENT ONDREJKA

Istá dúhová rybka veľa vajíčok-ikričiek zniesla, potom chvostom plesla, tíšinu vody rozhýbala a rozmýšľať začala: o dňoch nastávajúcich, budúcich, o svojich rýbätkách, ktoré si vypelchá, do rybieho dôstojenstva dovedie...

Aké dôstojenstvo, keď ani len mien pre tú svoju drobotinu niet! vzdychla si a dumala ešte väčšmi o menách, aké im dá, keď z priesračných bobuliek do voľnej vody vyplávajú.

Bola by do zostarnutia potomstva možno aj márne rozmýšľala, keby bol jednému začítanému a zamyslenému dedovi Storočný kalendár z brehu do vody nespadol. Číta rybka, aké počasie nám proroci pred stáročiami stanovili. Teší i smúti sa z toho. Potom prišla na všelijaké rady starým i mladým, na rozprávky, príbehy životné, a ani sa nenazdala, už na prvých stranách záľahu mien čítala. Tak sa v nich preberala ako vo valúnikoch na dne rieky. I do podobajúcich sa skupín si ich skladala, aby si ich ľahšie pamätala, svojim deťom hravo dávala:

Pavol, Valo, Vavro, Blažo, Laco a Vaco;
Ludmila, Justína, Tera, Števa, Heda, Ema, Beta, Eva;
Dalimír, Kazimír, Bohumil, Teofil, Severín a Martin;
Marka, Janka, Hanka, Danka;

Lubo, Kubo, Gregor, Jegor, Cypo, Vinco, Tibor, Timo, Tito,
Klimo, Silo, Cyro a Imro;
Ludo, Judo, Jura, Trúda, Vikta, Gitka, Fela, Žela,
Dominika a Monika;
Eman, Štefan, Emil, Ervín;
Biba, Silva, Irma, Joža, Boža, Gusta, Zuzka;
Vlado, Fabo, Kazo, Vojtech, Ondrej;
Helena, Jelena, Veronika, Beronika
i mená iné, od výmyslu sveta pozbierané.

Preto sa mnohoikerná rybka mohla zaradovať, mohla si ponad plôdky s rybiačikom podvodný tanec zatancovať.

Chytili sa za plutvičky a hybčili cez deň celučičký; mlčiac, mrnčiac i spievajúc si pesničky.

Ihraj, rybiak!
Rybka švitká,
rybka bystrá,
tancuj-harcuj
ako iskra,
neúhasná iskrička.
Vše sa zohni,

plavom drobným
vystri sa!
Napravo-naľavo,
hore valom,
dolu pádom,
hajbalalom
sem — i ta ...

*Čo má kohút v hrdle skryté,
keď nás budí na úsvite
hlasom mocným, vysokým,
až sa trasú obloky?*

*Pre mňa moja rybka zlatá
jediná má cenu zlata —
takú nikto nemá.*

*Ako poklad chránim si ju,
opatrujem v akváriu,
vymýšľam jej mená.*

*Nemá starosť moja malá,
akú by aj pri mne mala,
za mamičku chce ma.*

*Pláva v lete, pláva v zime,
cez deň, i keď všetci spíme —
škoda, že je nemá!*

*Dobre je kačkám na rybníku,
od rána do tmy — plno kriku.
Tak šantia v trstí, kým je leto.*

*Keď lístie chladný vietor kmáše,
odletia na juh kačky naše,
krídlami mávnu — už ich nihto.*

*Však keď sa zazelenie lístie,
vrátia sa všetky kačky iste —
a s nimi vráti sa k nám leto.*

Prel. VOJTECH KONDRÓT

O hudobníkoch

VLADO BEDNÁR

V jednej rodine vraj bolo veľa detí. To by ešte nebolo nič čudné, no všetci chceli byť, až vyrastú, slávni hudobníci. Takí, akí vystupujú v televízii. Janko, Jurko, Dežko, Katka, Yvetka aj Beátka, každý z nich sa už videl veľkým hudobníkom. No najväčšmi Cilka, tá najstaršia.

Tá si už o sebe aj myslela, že tou slávnou hudobníčkou je. Aj sa tak nosila. Ani v škole na telocviku nechcela s ostatnými hrať volejbal. Že sa nepatrí, aby sa slávna hudobníčka naháňala s neslávnymi za jednu loptou. Museli jej dať loptu samej, aby sa o ňu nemusela deliť. No ani to ju nebavilo. Uznajte, čo je to za zábavu, keď si má človek sám prehadzovať loptu sem a tam a nikto mu ani neprihrá.

Mali ešte jedného brata, takého tichého ako

voda, nikto si ho nevšímal. Večne len v kútiku kdesi postával a s čímisi sa hral, na píšťalke si tidlikal.

Všetci tak dlho domrzali rodičov, že chcu byť slávni hudobníci, až ich jedného dňa vzali rodičia zapísať do hudobnej školy. Tam im však povedali, že vezmú za slávneho len toho najlepšieho. Aby každý z nich niečo zahrál, oni že si už sami vyberú.

Tak aj bolo. Janko s Jurkom zahráli, ako vedeli, Dežko zahrál o čosi lepšie. Katka s Yvetkou sa usilovali, a keď zahrála Beátka, vyberači si už aj podpätkom poklopávali po dlážke.

Potom prišla na rad Cilka, no tá len nosom pokrútila a všetkým oznámila, že ona zahrá hoci aj piatimi prstami, ak bude treba. Teraz sa jej práve nechce.

Zhíkli vyberači, lebo také čudo sa hocikedy nevidí, aby z obyčajného dievčiska vyrástla hneď taká päťprstnica. Nuž ale čo mali robiť? Cilke sa hrať nechcelo, tak sa poobzerali okolo

seba a tu zazrú v kúte toho tichého. A či by im aj on niečo nezafidlikal. Tu sa všetci súrodenci pustia do náramného smiechu, že to ich brat, čo vie len jedným prstom tidlikať.

Len nech zahrá, nejak o už bude, núkali ho tí, čo hľadali slávneho muzikanta.

A veru im zahrál. Spočiatku potichu, potom hlasnejšie a prudšie, až sa všetci museli pochytať za ruky a takto sa krútiť, kým neprestal.

„Z toho bude slávny muzikant,“ volali mu na slávu a pyšnej Cilky si už nikto nevšímal.

„Obyčajný prstnatec jednoprstý a ja som až päťprstnica,“ durdila sa, no už bolo neskoro. Za slávneho muzikanta si veru vyberači vybrali toho tichého v kúte. Hoci hrá len jedným prstom, no zato šikovne, chválili ho všetci. To ešte ani v televízii nevideli.

Na pamiatku a poučenie kvitnú v máji a júni na horských lúkach voňavé kvety s dlhými tenkými ostrohami — päťprstnica obyčajná. No a medzi burinami nenápadne a skromne si rastie ako ten chlapec prstnatec obyčajný. Povie sa, že burina, no pozor! Nikdy nevíete, či aj zo športového dreva ešte nemôže byť slávny hudobník!

Smotanovobiele slúchadlo

ZBYNĚK MALINSKÝ

Na písacom stole pri obloku stál telefón a na ňom ležalo slúchadlo. Bolo smotanovobiele a čisté a malo vždy dobrú náladu. Iste preto, že bolo smotanovobiele. Čierne slúchadlo, keď zazvoní telefón povie mrzuto „haló“. Nečudujte sa, je to úradné čierne slúchadlo. Ale smotanovobiele hovorí vždy veselo „dobrý deň“, aj keď volá iba smetiak, aby si poň prišli, lebo je už plný smetí. Prečo by aj smetiaku nemalo zaželať dobrý deň? Smotanovobiele slúchadlo malo vždy dobrú náladu aj preto, lebo oblok, pri ktorom telefón stál, pozeral do záhrady. A rovno pred tým oblokom rástla marhuľa.

Na jar kvitla prvá zo všetkých stromov v záhrade. Zapučala a jedného rána sa obliekla do ružovej košielky. Onedlho nato si obliekla módnu zelenú, a ako pribúdalo tepla, krásnila sa plodmi čím ďalej väčšími a čím ďalej oranžovejšími.

Smotanovobielemu slúchadlu sa teda z celej záhrady najväčšmi páčila marhuľa. Jablone a hrušky pri plote, aj starý orešisko v kúte záhrady sa mu páčili tiež, ale marhuľa predsa len najväčšmi.

Tohto roku sa marhuľa slúchadlu akosi nepozdávala. Listy mala poskrúcané a na niektorých konároch vôbec nemala plody. Slúchadlo

o tom dlho rozmýšľalo a raz povedalo:

„Počúvaj, marhuľa, ty si chorá!“

„Trápi ma tohto roku myzodes persicae,“ povedala smutne marhuľa.

„Ako prosím?“ spýtalo sa slúchadlo.

„Myzodes persicae,“ opakovala marhuľa, „to sú vošky, vieš? Mám ich tohto roku ako pes blch. Možno ani úrodu nebudem mať.“

A naozaj. Marhuľa mala plodov málo, aj to ešte niektoré pozasýchali. Listie sa jej krútilo, muselo to iste veľmi bolieť. Tu a tam niektorý lístok dokonca ožltol.

„Ja sa už na to nemôžem pozeráť,“ hovorí slúchadlo a zavolalo záhradníka.

„To je ľahká pomoc,“ hovorí záhradník do telefónu, „kúpte si postrek na vošky a marhuľu postriekajte.“

„To nejde,“ hovorí slúchadlo, „ja nemôžem chodiť, ja iba ležím.“

„To je mi ľúto,“ hovorí záhradník. „No ak chcete, prídem to urobiť. Ako sa voláte, prosím?“

„Slúchadlo.“

„Pán Slúchadlo, dajte mi svoju adresu,“ požiadal záhradník.

„Bývam v dome na Slnčnej ulici,“ odpovedalo slúchadlo.

„A kto mi otvorí, keď stále ležíte?“ opýtal sa ešte záhradník.

„U nás je záhradná bránka vždy otvorená,“ odvetilo slúchadlo.

Na druhý deň prebudil slúchadlo dážď. Šumel za oblokom, ale nebo bolo modré a jasné, nikde ani mráčika.

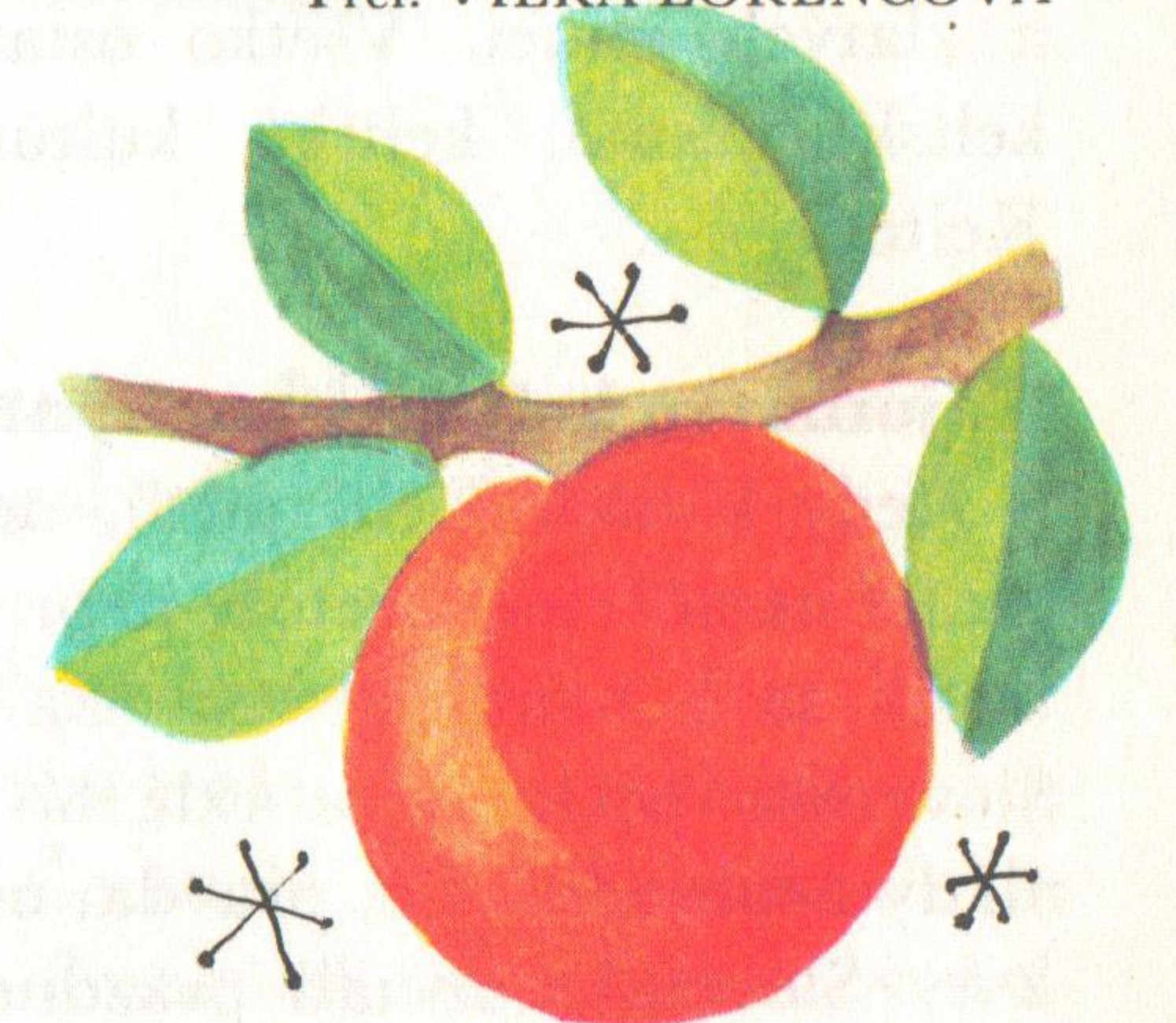
„Čo sa mi sníva?“ povedalo si slúchadlo a natahovalo sa na šnúre, aby lepšie videlo von.

A videlo. Slamený klobúk a pod klobúkom záhradníka. Striekal na

marhuľu postrek na vošky, až sa od kvápiek celá ligotala.

Keď potom plody dozreli, vstrčil strom svoj konár až do izby a podával slúchadlu tú najzrelšiu marhuľu. Lenže telefónne slúchadlá marhuľe nejedia, a tak sladká, zrelá marhuľa zostane možno práve pre jedného z vás.

Prel. VIERA LORENCOVÁ

Ako do dejín vstúpilo písmenko

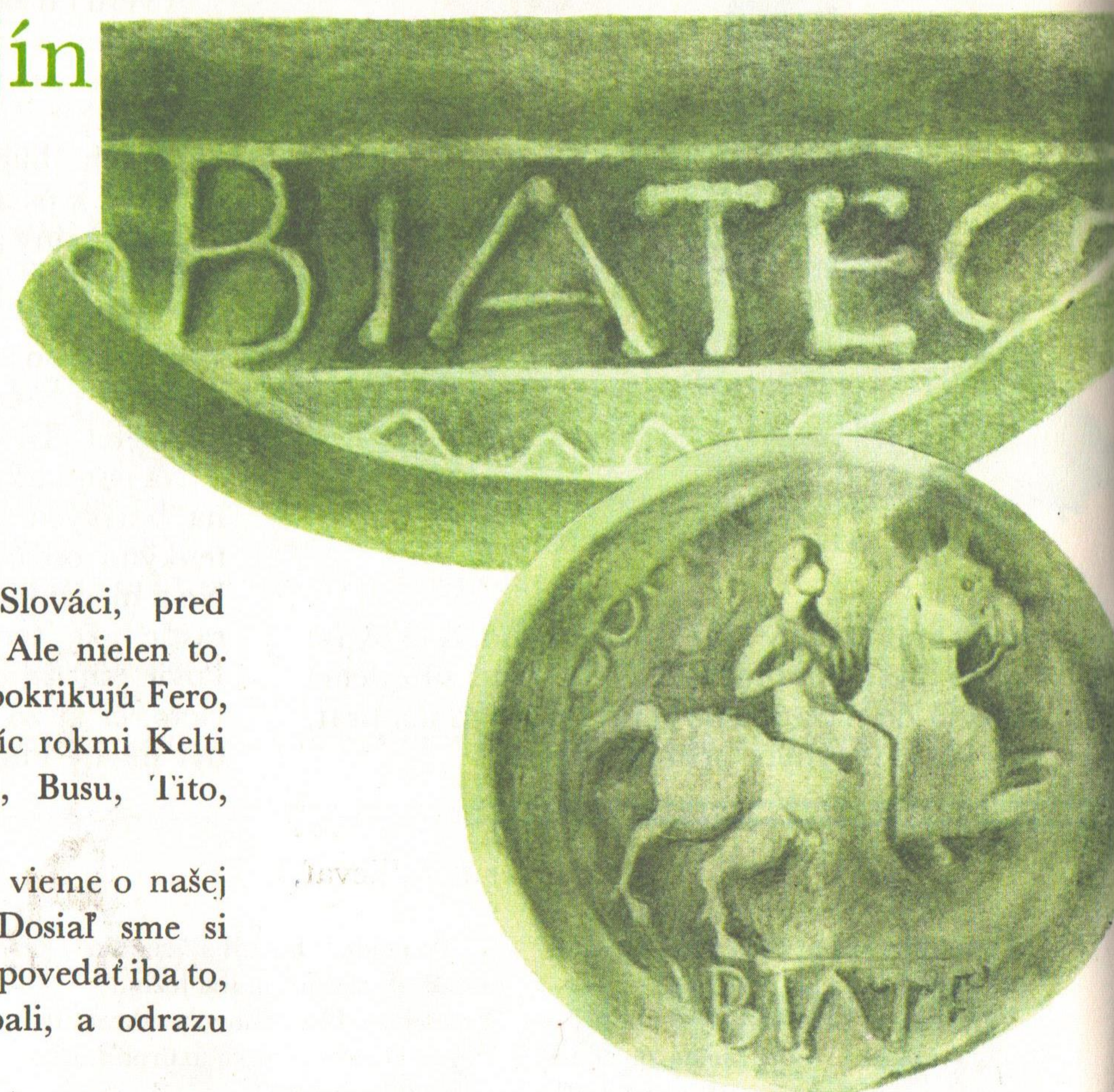
Dnes žijú na Slovensku Slováci, pred dvoma tisícročiami žili Kelti. Ale nielen to. Tak ako na seba dnes chlapci pokrikujú Fero, Miro, Jožo, tak sa pred dvetisíc rokmi Kelti volali Biatec, Nonnos, Devil, Busu, Tito, Covnos a všelijako podobne.

Nuž, je to hotový zázrak, ak vieme o našej minulosti také podrobnosti. Dosiaľ sme si o obyvateľoch Slovenska mohli povedať iba to, čo jedli, kde spali, čo vyrábali, a odrazu poznáme aj ich mená.

Ako je to možné? Tak, že do dejín Slovenska vošlo písmenko... Jeho tvorcami boli Kelti. Žiaľ, z ich písma sa zachovalo iba niekoľko máličko slov vyrazených do strieborných a zlatých mincí. Všetko ostatné vzal čas: keltské písmo, keltskú kultúru i samých Keltov.

Tajomstvo keltskej kuchyne

Kedy k nám Kelti prišli, nevieme, a ani vedieť nemôžeme, pretože neprišli odrazu, ale trúsili sa k nám celé stáročia. Obsadzovali Slovensko postupne a celé ho dokonca ani nikdy neobsadili. Čo, pravda, neznamená, že kusy Slovenska zostali prázdne! Tam, kam

Pozeráme sa na malý zázrak..Na Slovensku sa po prvý raz píše! Od tejto chvíle má Slovensko svoj naozajstný dejepis.

neprišli Kelti, zostali ľudia z predchádzajúcich pravekých ér. Mali však tú smolu, že sa nevedeli podpísať, a tak ich stihol osud všetkých analfabetov: zabudlo sa na nich.

Pred dvetisíc rokmi bola už väčšina Slovenska v keltských rukách a bolo to dobre, pretože keltské ruky boli nesmierne pracovité a šikovné. Kelti boli výborní roľníci; museli byť, veď vraj radi dobre a mnoho jedli. Jedli chlieb,

suchý i natretý maslom, mali radi mäso, pochutnávali si na zelenine, korenili cesnakom a cibuľou, pili veľa piva i vína. Ich dobre obrozené polia dávali bohatú úrodu, na lúkach sa pásli kravy, ovce, kone i svine. A Kelti si radi chodili zapoľovať aj do okolitých lesov. Najmä divá sviňa bola medzi Keltmi populárna.

Majstri čierneho remesla

Ak boli Kelti dobrí roľníci a pastieri, boli ešte lepší remeselníci. Hlavne pri práci so železom robili hotové divy. Vyrábali z neho nielen meče, nože a ďalšie zbrane, ale aj pluhy, podkovy, motyky, kľúče, zámky, nožnice, britvy, klince, kliešte, kladivá, nákovy a stovky ďalších užitočných vecí. Železo vedeli spracúvať tak dobre, ako ešte aj dnes vedia len najšikovnejší majstri. Vedeli ho kuť, odlievať,

Prekrásny kovový opasok, ktorým sa zdobili keltské ženy, obyvateľky Slovenska pred dvetisíc rokmi.

kaliť, zvärať, zlievať. Z drahých kovov dokázali raziť aj krásne mince.

Šikovní boli aj keltskí hrnčiari. Vyrábali šálky jemné ako z porcelánu i obrovské zásobnice, do ktorých by sa mohol skryť dospelý človek. Vyrábali aj ďalšie predmety z dreva, kostí, jeleních parohov, bronzu

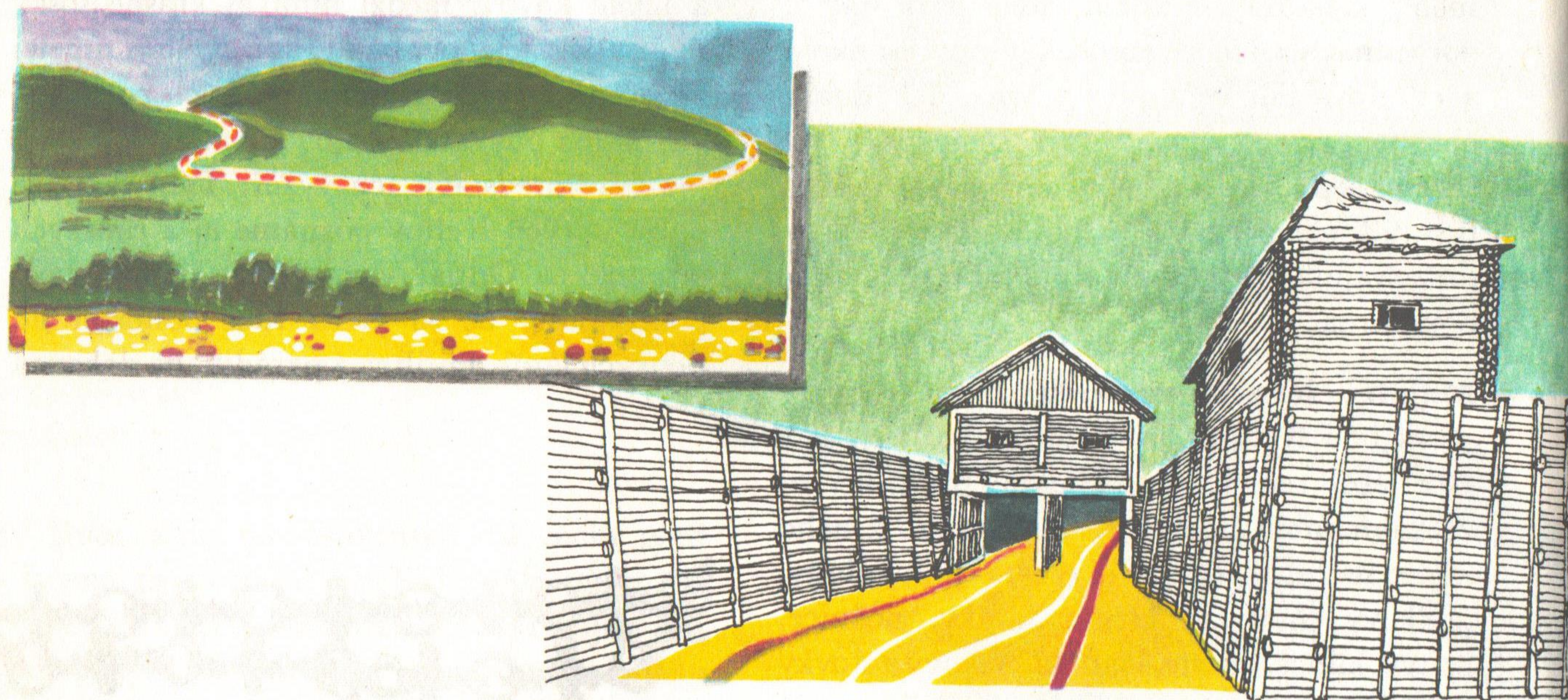
a iných kovov, medzi nimi aj krásne sošky diviáčikov, jeleňov, ba aj ľudí. Keltskí umelci zanechali po sebe niekoľko pekných portrétov vtedajších obyvateľov Slovenska, z ktorých si môžeme predstaviť ich výzor. Tým skôr, že opisy starých Keltov poznáme aj z rímskych písomností. Odtiaľ vieme napríklad aj také podrobnosti, že sa Kelti radi obliekali do pestrých látok, fintili sa a parádili, ba dokonca

si — ženy i muži — farbili vlasy a pomocou vápennej vody si robili akúsi trvalú.

Najstaršia Bratislava

Kelti sa na Slovensku i v okolitých krajinách — žili tiež v Čechách, Maďarsku, Rakúsku, Nemecku, vo Francúzsku, Španielsku, v An-

Slovensko v najstarších a ešte starších dobách

Keltské mestá mali obrovskú rozlohu (na obrázku je oppidum objavené na vrchu Pohanská pri Plaveckom Podhradí). Stáli v nich aj výstavné objekty, medzi

ktoré predovšetkým patrili obranné stavby, vstupné brány, hradby a rozličné bašty.

glicku, Portugalsku, Taliansku, vo Švajčiarsku, ba dokonca aj v Afrike — tak rozvinuli, tak zmúdreli, že si začali stavať aj mestá. Archeológovia mnohé z nich odkryli, dokonca aj na Slovensku. Najprebádanejšie je mesto, ktoré ležalo pod dnešnou Bratislavou. Bolo to veľikánske mesto, siahalo od Červeného kríža až po Dunajskú ulicu a od Dunaja až pod svah Koliby. Pravda, nebolo to mesto, ako ho poznáme dnes. Tvorili ho jednoduché domce z dreva so slamenu strechou, ohrady pre dobytok, lúky a vari aj polia. Významné domy stavali Kelti aj z kameňa. V Bratislave sa našli pod zemou trosky veľikánskej kamennej stavby neďaleko dómu na Kapitulskej ulici. Žiaľ, čas

ich tak veľmi zničil, že sa už nedá zistiť, či boli chrámom, mestskou bránou, palácom alebo pevnosťou.

V keltských mestách žili panovníci, vojaci, kňazi, učitelia, hvezdári, lekári, pekári, hrnčiari, kováči, pastieri, roľníci i žobráci. V keltských mestách sa tiež písali učené i menej učené zápisy, pravda, nie do kníh, ale na voskové tabuľky, ktoré sa však už dávno rozpadli na prach. Škoda, možno by sme sa z nich dozvedeli kopu zaujímavých vecí. Kelti však písali tiež do trvanlivého kovu, razili písmená do mincí a práve z peňazí poznáme najviac ukážok keltského písomníctva.

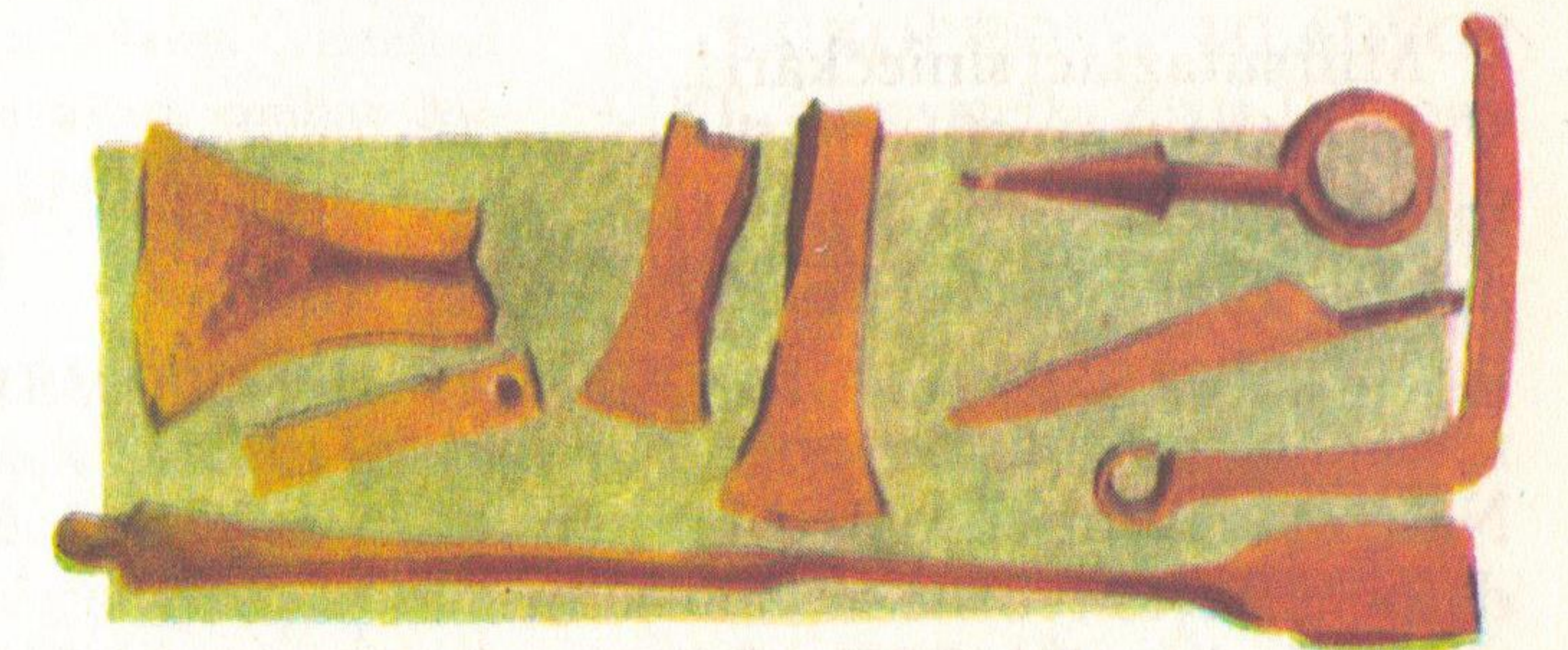
Bratislava mala mimoriadne šťastie: peňazí

Slovensko v najstarších a ešte starších dobách

sa v nej našlo na kilá. Často sa pri kopaní a pri rozličných stavbách nachádzali celé poklady keltských peňazí. Jeden ležal napríklad pod dnešným kinom Pohraničnik, iný na Žilinskej ulici, na Čelakovského ulici na Červenom kríži a na ďalších miestach. Z týchto mincí poznáme mená, ktoré sme spomenuli v úvode: Biatec, Nonnos, Busu, Covnos a ďalšie. Škoda, že nevieme, či sú to mená, iba predpokladáme, že patrili keltským panovníkom a ďalším významným ľuďom.

Koniec keltského panstva

Čo ako boli Kelti silní a mocní, z dejín sa vytratil. Nikdy si nedokázali vytvoriť jednotný a silný štát, aby sa vedeli obrániť pred útokmi nepriateľov, najmä Rimanov a Germánov, ktorí sa na nich ustavične tlačili, vábení ich bohatstvom. Ani Kelti neboli neviniatka. Kým boli mocní, rozliezli sa po Európe, pustošili

Kelti boli neprekonateľní majstri pri spracúvaní železa. Vedeli vyrábať nielen krásne umelecké diela, ale aj dokonalé nástroje. Na obrázku je zbierka výrobkov keltských kováčov. Zahnutý hák v ľavej časti obrázku je kľúč, ktorým zamykali svoje domce.

a rabovali, čo sa len dalo. Prešlo však niekoľko storočí a tak zoslabli, že im nezostalo dosť síl ani na obranu. Istý čas odolávali aspoň za pevnými hradbami svojich dobre opevnených miest, ale napokon nevládali ani tam. Nepriatelia im rozkradli poklady, pozabíjali panovníkov, rozohnali armády, remeselníkov a roľníkov zotročili. A tak sa Kelti rozlúčili aj so Slovenskom. Žili však u nás dlhšie ako v mnohých iných krajinách; najmä v stredo-slovenských horách, kde sa preslávili ako výborní baníci.

Kelti žili na Slovensku takmer pol tisícročia a priviedli našu krajinu do veľkého rozkvetu. Škoda, že ich nástupcovia keltské dedičstvo z veľkej časti rozhajdákali. Zabudli dokonca aj písať. Ale písmenko sa z našich dejín aj tak celkom nevytratilo.

(Pokračovanie)

Píše PAVEL DVOŘÁK

ILUSTRUJE NAĎA RAPPENBERGEROVÁ-JANKOVIČOVÁ

SÚŤAŽ! SÚŤAŽ! SÚŤAŽ! SÚŤAŽ! SÚŤAŽ!

Milí súťažiaci slniečkári!

V januárovom čísle nášho časopisu sme na mieste, kde býva naša literárna súťaž, vyhlásili anketu **Zlaté Slniečko 1979**, ktorej, dúfame, budete tiež venovať pozornosť, a tak po mesačnej prestávke pokračujeme v súťaži. Naše otázky budú patriť knihám o súčasných deťoch. Tejto tvorbe sa venujú mnohí poprední slovenskí spisovatelia. Ich knihy sú umeleckým obrazom o vašom detstve.

Zrazu som v strašnom hukote rozoznal psi brechot a zavýjanie. A potom celkom blízko Jožov hlas, ako strašne kričí:

— Ďurko! Kde si? Ďurkóóó!

Vrhol som sa za hlasom. Vuk ma strhol na zem práve vo chvíli, keď nám nad hlavou zatreštal hrom.

— Nožík! — kričal mi Vuk do ucha už na zemi. — Nožík odhod!

Siahol som do premočeného vrečka, vytiahol nožík a zahodil ho ďaleko za seba. Po pravej strane sa vyrútil z tmy ohnivý blesk a letel za nožíkom ako strašný had. Zaboril som hlavu do mokrej trávy, aby mi príšerný treskot nepotrhal bubienky.

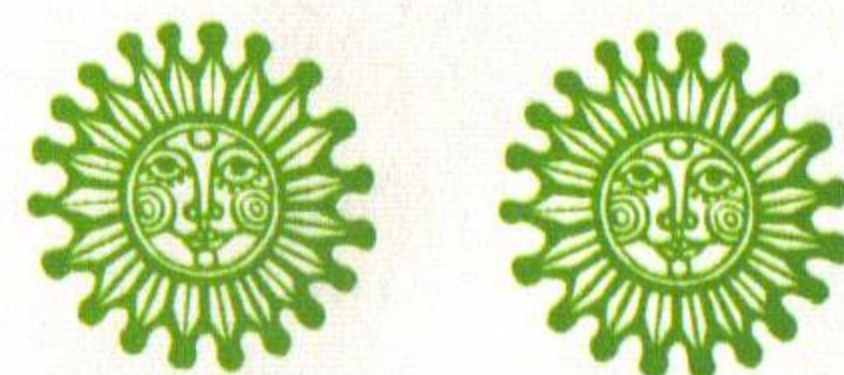
Správne odpovede zo 4. čísla:

- 1) Miroslav Válek: „Do Tramtárie”. Autor knihy je minister kultúry SSR;
- 2) Lubomír Feldek;
- 3) Variach bolo sedem, autorom knihy „Rozprávkové varechy” je Tomáš Janovic.

Knihu pošleme týmto desiatim výhercom:

Juraj Orša, Veľké Lovce; Alena Gazdíkova, Banská Bystrica; Lubomír Franko, Tvrdošín-Medvedzie; Ingrid Venglarčíková, Levoča; Bohuš Boháčik, Hrochoť; Tatiana Srn-

ková, Spišské Podhradie; Ivan Záthurecký, Sučany; Ema Homolová, Čadca; Milan Martoš, Lozorno; Gabriela Slepáková, Humenné.

Otázka č. 1: Z akej knihy je úryvok? Kam šli Jožo s Ďurkom, kto ešte šiel s nimi?

Dnes som sa spýtala súdruha primára, či teraz po operácii nebudem už krívať. A on mi povedal: „Dúfam, že nie, inak by si ma veľmi sklamala.“

A usmieval sa. Aj pani doktorka sa usmievala, aj sestrička Lenka. Tak som sa usmiala aj ja.

Potom pán primár ešte povedal: „Hoci krívať na nohy nie je to najstrašnejšie. Oveľa horšie je krívať na rozum.“

Potľapkaj ma po líci a doložil: „No, rozum ty máš v poriadku a budeš mať aj nohy.“

Otázka č. 2: Z akej knihy je úryvok? Úryvok je časťou listu. Kto ho komu písal?

Jedenástročný Vincko, Miško Štefanec, strýco Zahruška, strýco Rafael — to všetko sú postavy z knižky, ktorú máte menovať. Je síce určená pre deviate triedy, my sme však zvedaví, či ju čítajú aj mladší čitatelia.

Otázka č. 3: Kto je autorom knihy, ktorú máte menovať? Čítate ju aj vy, žiaci nižších tried ZDS?

Vaše odpovede čakáme do konca februára.

slovenskej detskej knihy z toho osem rokov na výtvarnej príprave Slniečka. Jeho zásluhou vytvoril sa okolo Slniečka kruh významných slovenských ilustrátorov, ktorý sa ustavične rozširuje o mladých talentovaných výtvarníkov, budúcich reprezentantov slovenskej knižnej ilustrácie. V ich hľadaní a vedení spočíva hlavný prínos jubilantovej práce v prospech vydavateľstva Mladé letá a súčasne je to najpresvedčivejší dôkaz jeho typickej žičlivosti, nezištnosti a priateľstva. V mene všetkých čitateľov Slniečka mu preto najsrdečnejšie blahoželáme k jeho životnému jubileu, prajeme mu veľa tvorivých nápadov, a samozrejme veľa úspešných zásahov v športovej streľbe, ktorú nielen obdivuje, ale i úspešne reprezentuje.

ŽIVOTNÉ JUBILEÁ. Koncom minulého roku dožili sa traja významní slovenskí básnici, píšuci aj pre deti, významných životných jubileí. Národný umelec Ján Smrek, autor obľúbenej Maľovanej abecedy, 80 rokov; zaslúžilý umelec Štefan Žáry, autor zbierok Ohňostroj, Povesti a báje, a ďalších kníh, 60 rokov; a zaslúžilý umelec Milan Rúfus, autor nádhornej Knihy rozprávok, 50 rokov. Všetkým trom umelcom blahoželáme

NÁŠ TIP. Z najnovšej produkcie ML považujeme za najhodnotnejšiu knihu povestí, bájí a historických poviedok Márie Ďuríčkovej Prešporský zvon. Podobne ako v knihe Dunajská kráľovná i v tomto diele

oživuje popredná slovenská spisovateľka pre deti a mládež dávnu históriu nášho hlavného mesta a jeho okolia a pútavým spôsobom ju približuje dnešnému mladému čitateľovi. Knihu ilustroval akad. maliar Miroslav Cipár a graficky ju upravil Lubomír Krátky.

BÁBKOVÉ PREMIÉRY. 15. decembra m. r. bola v Štátnom bábkovom divadle v Bratislave slávnostná premiéra bábkovej hry Jána Uličianskeho Tik-Tak. V bábkovom divadle v Banskej Bystrici uviedli zas prvotinu Marianny Grznárovej Hašterica. Obaja mladí autori, ktorí aj v rozhlasu a v televízii patria k najtalentovanejším tvorcom pre deti, sú stálymi prispievateľmi Slniečka.

KTO BOL OTAKAR BATLIČKA. Plavčík, kormidelník, telegrafista na oceánskych lodiach, kovboj a zlatokop v Kalifornii, morský rybár, žeriavnik v Brazílii, policajt v Šanghaji, vrátnik a nočný strážnik v predmníchovskej Prahě. Jazdil na koni, vyučoval box, pretekal na motocykli. V streľbe z pištole porazil vtedajšieho čs. armádneho majstra. O všetkých týchto dobrodružstvách písal pre mládež a mal úspech. Keď fašisti okupovali Čechy, stal sa ilegálnym rádiotelegrafistom pre spojenie so ZSSR. Roku 1941 ho zatkl gestapo. Mučili ho na Pankráci a v Terezíne. Z koncentračného tábora v Mauthausene sa pokúsil ujsť. Fašisti ho však chytili a dobili na smrť. Po oslobodení ho za odbojovú činnosť vyznamenali Čs. vojnovým krížom

a medailou za statočnosť. V pražskom vydavateľstve Albatros sa teraz pripravuje výber z jeho poviedok.

Z RUKOPISOV MLADÝCH LIET. Spisovateľka Zlata Dónčová, známa najmä historickými románmi, odovzdala ML rozsiahly prozaický rukopis Traja kniežací jazdci. Zobrazuje v ňom vznik, vzostup a pád slávnej Veľkomoravskej ríše.

ROZHLASOVÝ ÚSPECH RUDOLFA DOBIÁŠA. V minuloročnej Celostátnej rozhlasovej prehliadke pôvodných hier pre deti a mládež udelili detskí poslucháči I. cenu rozprávkovkej hre R. Dobiáša Oráč Matej. Hru dramaturgicky pripravila Emília Drugová, zásluhou ktorej slovenská rozprávková hra získala vysokú umeleckú úroveň a vysoké ocenenie doma i v zahraničí.

MEDZINÁRODNÉ OCENENIE. Za spracovanie ľudovej poézie v obľúbenej knihe Zlatá brána získala spisovateľka Mária Ďuríčková Európsku cenu Trentskej provincie (Taliano) 1978. Po zápise na Čestnú listinu H. Ch. Andersena je to ďalší veľký medzinárodný úspech tejto poprednej súčasnej slovenskej spisovateľky pre deti a mládež.

MLADÉ LETÁ V ZLATOVCIACH. Pri príležitosti Mesiaca ČSSP 1978 usporiadali Mladé letá a Kruh priateľov detskej knihy na Slovensku v Detskom mestečku v Zlatovciach výstavu kníh národov ZSSR pre deti Zlatý kľúčik.

Zápisník Slniečka

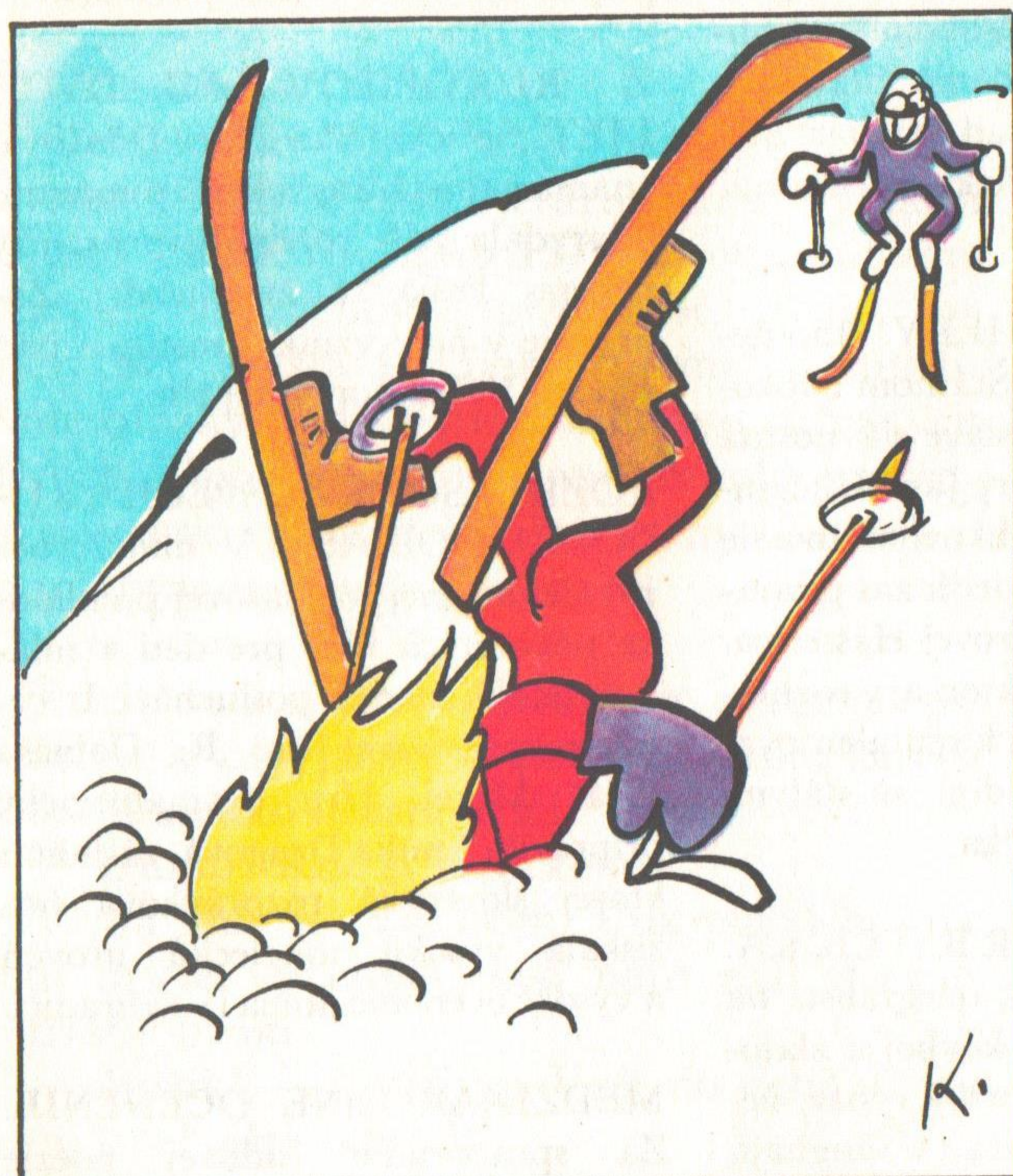
OCENENIE TVORBY RUDA MORICA. Minuloročnú Výročnú cenu Víta Nejedlého udelili zasl.

umelcovi Rudovi Moricovi za jeho prózu pre dospelých Smrť tridsaťsedmičky. Blahoželáme!

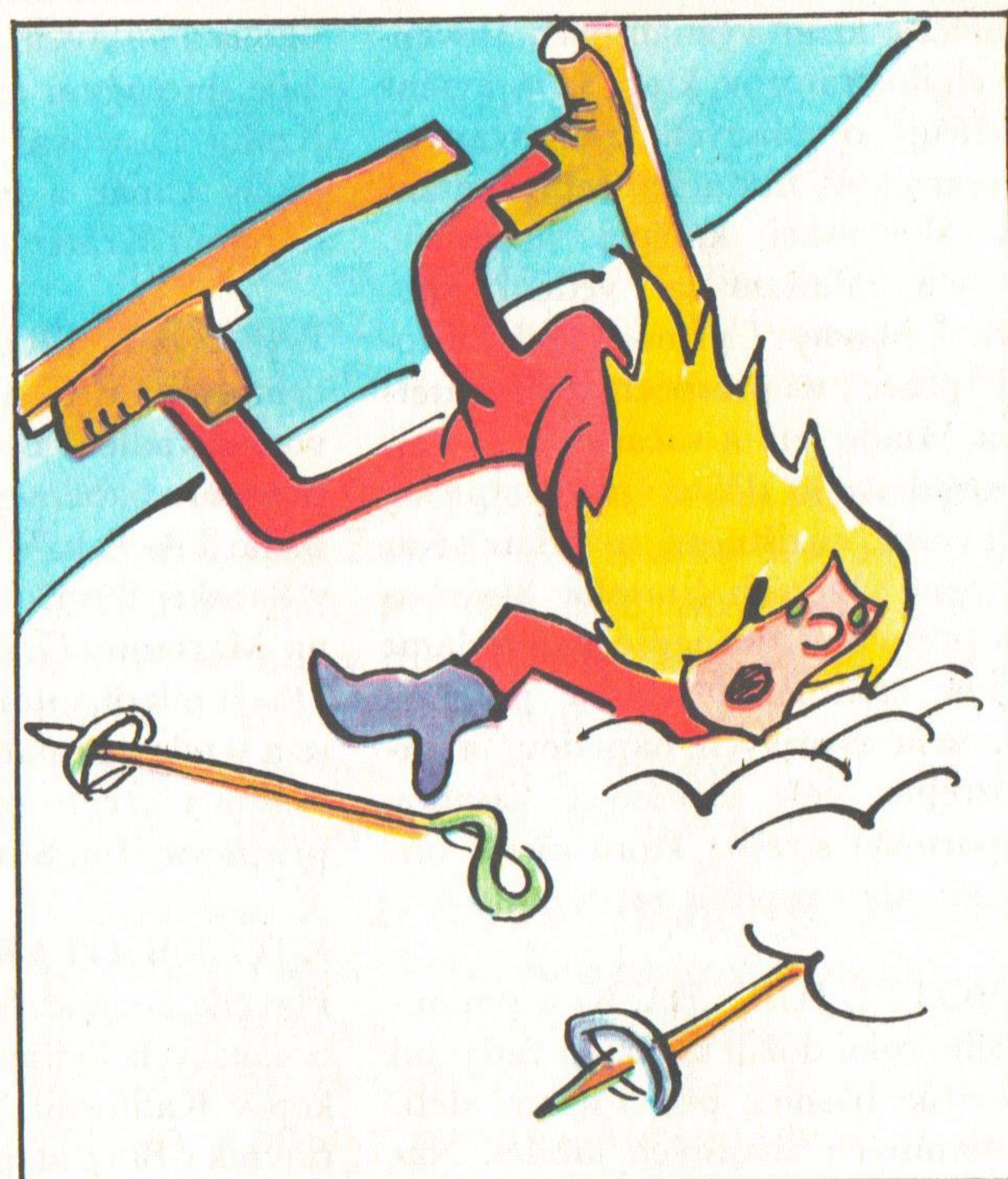
JUBILEUM V SLNIEČKU. 6. januára dožil sa 50 rokov náš výtvarný redaktor Ondrej Máriássy. Ako výtvarno-technický redaktor sa už dvadsať rokov zúčastňuje na tvorbe

Slniečko

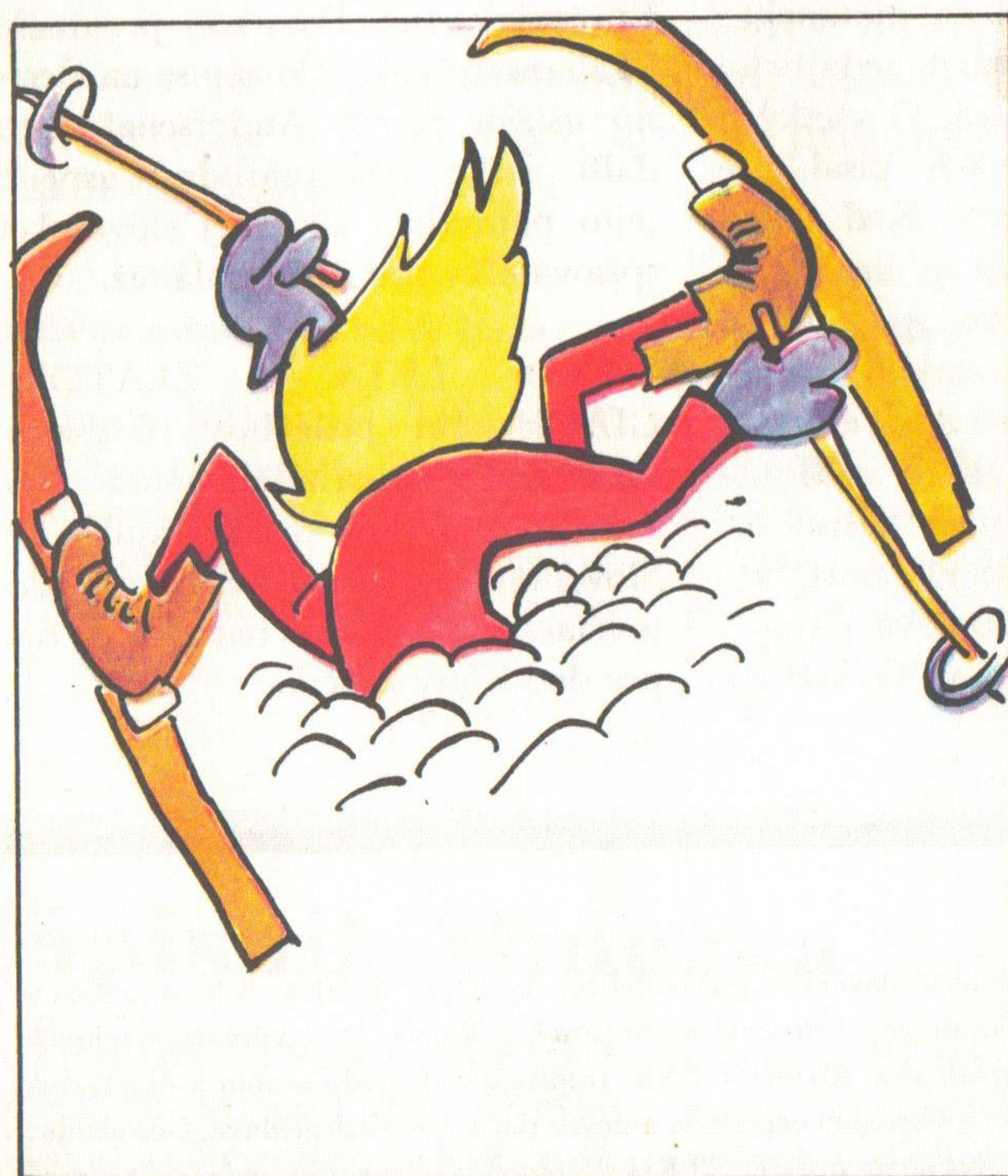
Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež. Adresa redakcie: 801 00 Bratislava, Klincová 35/a. Telefón 681-58, 645-87. Šéfredaktor Ján Turan, zást. šéfredaktora dr. Ondrej Sliacky, ČSc., výtvarno-technický redaktor Ondrej Máriássy. Tlačia Polygrafické závody, n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje PNS. Informácie o predplatnom a objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače, 884 19 Bratislava, Gottwaldovo nám. 6. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

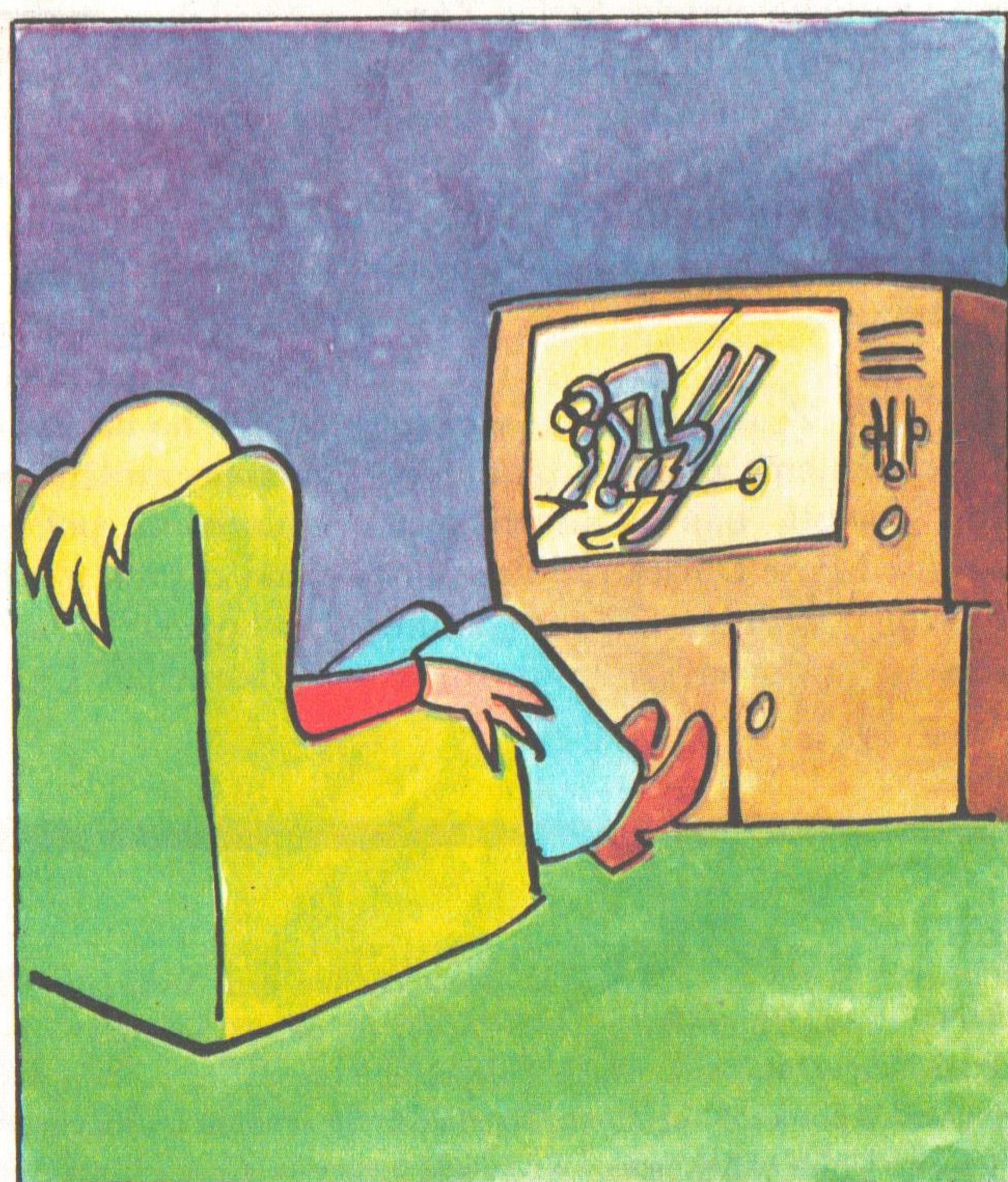
To je iba prvý pád.

Je však sedem pádov.

Ten dokonca padá rád,

kto už všetky zvládol.